

ΣΕΛΙΔΕΣ
48

ΜΑΡΤΗΣ, ΑΠΡΙΛΗΣ 1913
ΑΡΙΘ. 7-8 (55-56)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ * * * *

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ * * *

ΟΡΓΑΝΟ ΤΩ * * * *

ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΩΝ * *

ΣΜΥΡΝΗΣ ΚΑΙ * * *

Α΄ ΙΝΤΙΝΙΟΥ * * *

Ν

Ε

Ο

Τ

Η

Σ

ΓΡΑΦΕΙΑ:

ΟΔΟΣ ΓΑΛΑΖΙΟ 15

ΣΜΥΡΝΗ

ΕΚΔΟΤΗΣ

Θ. ΕΞΑΡΧΟΣ

‘ ΝΕΟΤΗΣ ,
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΠΟΥ ΓΡΑΦΕΤΑΙ
ΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΜΑΣ ΓΛΩΣΣΑ
ΚΑΙ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ
ΜΕ 32-48 ΣΕΛΙΔΕΣ

Η ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ
ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΧΡΟΝΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΜΕΤΖ. 2 ½
ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΦΡ. 12 ½

Ἐξαιρετική συντρομή Λ. Τ. 1.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ :

ΑΔΕΞΑΣ—Ποιήματα 1,2.	Σελ. 219
ΓΙΑΝΝΙΩΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ	• 220
Φ. ΕΥΓΕΝΙΣ—Τρέλλα Θανάτου	• 222
Ε—Μύθοι πού βρέθηκαν μέσα σ' ένα πηγάδι (Ἑλισμός καὶ Ἰβνικό, Ἄπολαφη ἀνατόρθωτη) τοῦ Jean Dorsal.	• 224
ΜΑΡΙΑ ΖΑΜΠΑ—Ἵρατοι Θάνατοι	• 219
Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ—Juventus Mundi	• 210
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΕΦΕΡΙΑΔΗΣ—Ἵ Ζευγάς	• 214
Ἵ Από τόν «Προμηθεά» τοῦ Αἰσχύλου	• 228
ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ—Ἵ Από τὰ «Παράτερα Τραγοῦδια»	• 215
Ἵ Ἵ Ἀγγελοκρούστης τῶν Καραβίων	• 227
ΔΩΡΟΣ ΣΤΕΛΛΑΣ—Ἵ Ἵ Ἐσπερος τοῦ Giuseppe Lipparini	• 226
ΤΩΝΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΔΗΣ—Μελαγχολία, Ἵ Ἵ Ἐκ βαθέων, Ἵ Ἵ Ἀπογοήτευση	• 217
ΑΛΕΚΟΣ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ—Ἵ Ἵ Ἀνοιχτά Μυστικά	• 209
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ κτλ.	• 246

ΑΛΕΚΟΣ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ

(Ἵ Ἵ Ἀπό τήν ἀνέκδοτη σειρά)

1

Ἵ Ἵ, τ' ἀνοιχτό παράθυρο στή φεγγαροβραδιά
Ἵ Ἵ Ἐλα νά σμιξῶμε μαζύ στά σύδεντρα ἐκεῖ πέρα
Γιά ὀσκιές θενά μᾶς πάρουνε στά σκοτεινά κλαδιά
Κι' οὔτε θά μᾶς ἀκούσουνε στό σείσιμα τοῦ ἀγέρα.

2

Ἵ Ἵ Ἀσπρο τὸ χῶμα πού ἀναβεν ὁ ἥλιος καὶ φλογοῦσε
Κι' οὔτε χορτάρι ὀλόγουρα κι' οὔτε νεροῦ πηγή
Καὶ κάπου ἐκεῖ ἕνα ζωντανὸ τὸν ἥσκιο του κυττοῦσε
Πού μοναχὸ εἶχε σύντροφο στήν ἀκαρτη τῆ γῆ.

JOVENTUS MUNDI

Ἐσηκώθη πρῶτὸ πολὺ ὁ Βάγ-βάγ κ' ἐβῆκε ἀπὸ τὸ ἐπίλιμο καλύβι πορευόμενος στὸ δάσος γιὰ νὰ κυνηγήσῃ. Ἐπερπατοῦσε μ' ἀνοικτὰ πατήματα σέρνοντας λίγο τὰ μεγάλα του πόδια· γυμνός, ἔφερε μόνο στὸν ὤμο λυκίσιο τομάρι κ' ἐκινιότου ἀγέρωχα τὸ μαλλιερό κορμί του. Βηματίζοντας ἀκουμποῦσε στὴ βαρεῖα μαγγοῦρα, μέγας, περήφανος κρατῶντας ψηλὰ τὸ γεννειασμένο πρόσωπο, κ' ἐστοχαζότου τὴν ἀνόμοια-στη δύναμη τῶν χειρῶν του καὶ τοῦ λογικοῦ του. Ὅλα τοῦ ἦταν ὑποκείμενα τὰ ζῶα, τὰ στοιχεῖα, οἱ ἄνθρωποι· οἱ λύκοι οὐρλιαζαν πέρνοντας τὰ ὄρη γιὰ τὸν ἐφοβοῦνταν, κ' ἐκρυβῶνταν τᾶλλα θερία· μὲ τὸ σηκωμό του ἄφινε ὁ ἥλιος τὴ νερούλη κοίταςί του, κ' ἐφύσα ὁ ἄνεμος γιὰ νὰ τοῦ φέρονε τὴν ὄσμὴ τοῦ ἀγριμοῦ ποῦ ἀποκοιμιότου στὸν λόγγο. Πόσο κ' ὅλας οἱ ἄλλοι ἦταν κατώτεροί του. Στὲς ἐπίλιμες κατοικιῆς τῶν βεναι-Ἀσσοῦρ ἢ θέλησὴ του ἐγενότου· τὸν ἐφοβοῦνταν καὶ τὸν ἐσεβόνταν ὅλοι. Γιὰ τὸ ὅταν οἱ γείτονες ἐρχόνταν νὰ ληστέψουν, ἢ ἐκινούσαν οἱ βεναι—Ἀσσοῦρ γιὰ πόλεμο, ὁ ἴδιος ἤξερε ἀτρόμητος νὰ τοὺς ὑπερασπίζει καὶ νὰ τοὺς ὀδηγᾷ στὴ νίκη, τὸ φωνατό του ἐτρόμαζε ἀσκέρια. Μάλιστα δική του ἦταν ἡ ἰδέα καὶ πρωτοεργὸς αὐτὸς ἐστάθη νὰ κατέβῃ ἡ φυλὴ του ἀπὸ τὰ βουνά, ὅπου πρῶτα ἐκατοικοῦσε, χωρὶς σκέπη στὰ δρυμὰ ἢ στὲς σκοτεινὲς σπηλιές, καὶ νὰ κυριέψῃ τὲς ἐπίλιμες κατοικιῆς ποῦ ἐκάτεχαν τώρα καὶ ποῦ τὲς ἐπροφύλαγαν ἀπὸ τὴν καταδρομὴ τῶν θεριῶν καὶ ἀπὸ τὰ ἐνάντια τοῦ οὐρανοῦ. Σ' ἀφτὴν τὴ λίμνη ἐκατοικοῦσε ἄλλες φορὲς ἄλλος λαὸς ποῦ ἐβόσκε πρόβατα κ' ἐγνώριζε νὰ σπέρνει καὶ νὰ θερίζει τὸ σιτάρι. Οἱ βουνίσιοι εἶχαν δράμη, κ' εἶχαν σφάξῃ παιδιὰ καὶ ἄνδρες, κ' ἐπῆραν τὲς γυναῖκες γιὰ δικέτους, κ' ἔβαλαν κατοχὴ στὰ καλύβια τους. Ὁ Βάγ-βάγ ἀπὸ τότες ἦτου ὁ ἀρχηγός τους.

Καὶ κάθε μέρα ἐπῆγαινε στὸ κυνήγι κ' ἔφερε πίσω τὸ βράδι φέροντας στὸν ὤμο σκοτωμένο ζαρκάδι ἢ ἄλλο ἀγρίμι· κ' ἐνῶ οἱ γυναῖκες του ἐψέναν τὰ κρέατα, ἐκαθότου παρὰ σιῆς παίζοντας τὴ φλογέρα, ποῦ ὁ ἴδιος εἶχε ἀναδείξῃ, κ' ἐκελαδοῦσε κ' ἀναγάλλισζε ἀκούοντας.

Ἔτσι λοιπὸν καὶ τὴν αὐτὴν ἀφτὴν ἐπροχωροῦσε ζητῶντας νὰ στήσῃ καρτέρι κ' ἀνέβαινε τοῦ βουνοῦ τὴ ράχη ἀνάμεσα στὰ μεγάλα ἰδρυὰ καὶ στὲς θεόρατες ὀξείες, κ' ἐθυρήθη πῶς ἀφτοῦ σιμά του ἦταν στενόχωρη σπηλιὰ ὅθε μία φορὰ ἐμόνιαζε ἀρκούδα ποῦ ὁ ἴδιος εἶχε κυνηγήσῃ, κ' ἐβουλήθη νὰ προσμένει ἐκεῖ μέσα. Ὅμως ἐστάθη σιτῆς σπηλιᾶς τὸ σιόμα γιὰ τὴ ἐνόησε κάτι· κ' ἐπρόσεξε· ἦτου ὁ Ράβαν καὶ μαζῆ του γυναῖκα. Τότες ἐμπῆκε, ὁ ἄλλος ἐκοίταξε φοβισμένος, ἢ γυναῖκα ἐχαμογέλασε.

Ἦτου κ' ὁ Ράβαν ἀπὸ τὴ φυλὴ τῶν βεναι-Ἀσσοῦρ, ἀλλὰ δὲν εἶχε οὔτε τὴν δύναμη, οὔδὲ τὸ παράστημα, οὔδὲ τὴ φρόνηση τοῦ ἀρχηγοῦ. Καὶ καθόλου δὲν τοῦ ἄρσε νὰ βρῖσκει τὸ Βάγ—βάγ στὸ δρόμο, γιὰ τὸν ἐφοβοῦτου. Καὶ ὅταν εἶδε, πῶς ἐκεῖνος δὲν ἐφευγε, ἐβιάσθη νὰ κρουφτῆ στὸ σκοτεινότερο μέρος καὶ ἐγίνῃ μικρός ὅσο ἐδυνότου.

Ὁ ἦρωας ὅμως δὲν ἐπρόφραε λέξη κ' ἄδραξε τὴ γυναῖκα ποῦ δὲν ἀντιστεκότου· καὶ σιτὴν ἀγκωνὴ του ὁ Ράβαν ἐκιτρίνισε ἀπὸ θυμὸ καὶ ζήλια βλέποντας τὸν ἄλλον νὰ χαίρεται τὴ γυναῖκα. Κι' ὅταν τέλος ὁ Βάγ-βάγ ἐσηκώθη νὰ φύγῃ, εἶπε ὁ ἀδύνατος σφίγγοντας τὰ δόντια.

—«Σὲ τρέμω· δικό μου δὲν εἶνε τίποτα χωρὶς νὰ θέλεις· μοῦ ἀφαιρεῖς τὸ κυνήγι ἂν μὲ συναπαντήσης, καὶ τοῦ πολέμου τὸ λάφυρο, καὶ τώρα καὶ τὴ γυναῖκα, ποῦ εἶχα σηκώσῃ.»

—«Θὰ δουλεύεις γιὰ ἐμένα» τοῦ εἶπε ὁ ἄλλος φεύγοντας.

—«Τὸ βλέπω» εἶπε μοναχός του ὁ Ράβαν καὶ ἡ ἀπελπισία του ἐξεχείλισε. Ἐκοιλίσθη κατὰ γῆς ἀφρί-

ζοντας και κλαίοντας. Η γυναίκα τὸν ἐκοίταξε μὲ περιέργεια και καταφρόνια διαφορένοντας μὲ τὸ νοῦ της κ' ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσει τὸν ἀντρεϊεμένον. Μὰ ὁ Ράβαν τῆς ἔπιασε τὸ πόδι και τὴν ἔρριξε χάμου. Ἐκείνη ἐβάρθη νὰ φωνάζει και ὁ ἄχαρος τὴν ἄφισε ἀπὸ φόβο μὴν ξανάρθη ὁ Βὰγ-βὰγ.

Ἔμεινε μόνος πικραμένος. Μὰ ξάφνωσ αἰσιάνθη ἀπέραντην ἀλάφρωση γιατί ἐστοχάστη πόση χαρὰ θὰ τοῦ ἔκανε ὁ θάνατος τοῦ μεγάλου. Ἄν τὸν ἔβλεπε ματοκυλισμένον σπαραγιμένον ἀπὸ κάποιο θερίο! Καὶ ἡ σκέψη του ἐπῆγε παρέκει ἀκόμη κ' ἐσπιθήρισαν βρεμένα τὰ μάτια του— ἂν ὁ ἴδιος ἐδυνότουεν νὰ τὸν ἐξολοθρέψη! Ἐσηκώθη ὀλόρθος, περήφανος γιὰ τὸ στοχασμό του· στὴν καρδιά του εἶχεν ἀποφασίσει, φτάνει μόνον νὰ βρισκότουεν ὁ τρόπος.— «Δὲ θὰ μοῦ φύγη» εἶπε παρηγοριούμενος κ' ἐφοβέρισε μὲ τὸ γρόθο τῆς σπηλιάς τὴν ποριά.

Ἄπὸ τότες ὁ Ράβαν ἀκολουθοῦσε τὸν ἥρωα παραμονεύοντας κάθε του κίνημα, περιμένοντας τὴ στιγμή. Καὶ μίαν ἡμέρα εἶχε προλάβη νὰ κρουπτῆ σ' ἓνα βεργό, ὅθες ἔμελλε νὰ περνάσει ὁ Βὰγ-βὰγ, κ' εἶχε ἀπόφαση νὰ τοῦ χυθῆ ἀπὸ πίσω, κ' ἔτσι νὰ τὸν φονέψη, βαρῶντας τον κατακέφαλα μὲ πέτρινο πελέκι. Καὶ τὸν εἶδε περίτρομος νὰ πλησιάζει ὁ περήφανος. Ποῦ νάβρη τὴ δύναμη νὰ φέρη τὸ σκοπό του σὲ τέλος; Ὡς τόσο ὁ Βὰγ-βὰγ ἐρχότουεν πατώντας σταθερὰ στὴ γῆς, κ' ἐκοίταξε γύρω του ξανανοίγοντας σ' ὅλα τὰ μέρη νὰ ξετυπώση ἀγρίμι κ' ἐκάστη τοῦ Ράβαν πῶς τώρα οἱ ματιές του ἀπαντηθῆκαν· και ἐνέωσε. Ἐρρίχτη ὄξω ἀπὸ τὸν κρουψῶνα κ' ἔπεσε χάμου στὰ πόδια τοῦ ἐχθροῦ του, σὰν τὸ ἐλάφι ποῦ βλέπει μακρόθες τὴ χύση τοῦ λιονταριοῦ, κ' οὐρλιάζε ἀπελπισμένα.— «Ἄμάν, ἀμάν.» Ὁ Βὰγ-βὰγ ὅμως ἀδιάφορος, χωρὶς οὔτε νὰ τὸν κοιτάξη, ἐπάτησε ἀπάνου του και ἐπέρασε. Κι' ὁ Ράβαν ντροπιασμένος ἐδάγκωσε τὰ δάκτυλά του μὲ λύσσα κ' ἀνανοήθη.— «Εἶνε λοιπὸν ἀνίκητος; Πῶς νὰ τολμήσει πάλι νὰ τὸν συνα-

παντήση; Μόνον ἂν ὁ Βὰγ-βὰγ ἐπέθαινε θὰ γλύτρωνε.» Ἄπὸ τότες ἔμεινε στοὺς λόγγους.

Ὁ ἥρωας ὡς τόσο ἐπάλευε ξεγενιάζοντας τὰ γαρία θερία ἢ ἐξάτρεχε τὰ ζαρκάδια κυνηγῶντας· και μίαν ἡμέρα κοπιασμένος ἐξαπλώθη γιὰ τοῦ μεσημεριοῦ τὴν ἀνάπαψη νὰ κοιμηθῆ στὸν ἴσκιο. Ὁ Ράβαν ἐκρούστη ἀπὸ τὴν χαρὰ του ἰδόντας τον νὰ κοιμᾶται διάπλατα κατὰ γῆς και βαρεῖα νὰ ρουχάζει. Σιμὰ του ἦτουεν ἡ βαρεῖα μαγγοῦρα και στὸ χέρι ἐκράτει τὴν καλαμένια φλογέρα.

Ὁ μικρὸς τὸν ἐπλησίασε. Ἐγονάτισε μὲ χτυπικάρδι· ἐβύθισε ἓνα κοφτερό στρινάρι στὸ στήθι τοῦ Βὰγ-βὰγ, μὲ τὰ μάτια κλειστὰ μὴν τὸν ἔβλεπε νὰ ξυπνήσει, κ' ἐβάρθη ἀμέσως νὰ φεύγει.

Ἐπέρασε ὥρα πολλὴ πρὶν τολμῆση νὰ γύρη νὰ ἰδῆ τὴν ἔγβαση. Σκυφτὰ, σκυφτὰ ἐσύρθη πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, και μ' ἀνιστόρητη χαρὰ τὸν εἶδε μέσα σὲ κόκκινη λίμνη αἱμάτου. Ἦτουεν ὅμως μεγάλο τὸ μῖσος του, και τοῦ φαινότουεν τώρα μικρὴ ἢ ἐγδίκησή του. Ἐκάθησε σιμὰ στὸν πεθαμένον, μὲ μάνητα τὸν ἐπλήγωνε σ' ὅλο τὸ σῶμα, τοῦ ἄνοιξε τὰ στήθια, τοῦ ξερρίζωσε τὴ λαβωμένην καρδιά και τὴν ἐκομμάτισε μὲ τὰ δόντια.

Ἀλαφρωμένος και περήφανος ἔγυρε στὴ λίμνη. Καὶ διαβαίνοντας ἀπὸ τοῦ Βὰγ-βὰγ τὴν κατοικία εἶδε στὴ θύρα τὴ γυναίκα ποῦ ἐβαστοῦσε στὴν ἀγκαλιὰ ἓνα βρέφος. Ἀνήσυχος εἶπε μὲ τὸ νοῦ του.— «Ἐπάρχει τὸ σὸί του.»

ΖΕΥΓΑΣ

Τοῦ φίλου μου καὶ ποιητῆ Ἀλέκου Φωτιᾶδη.

Βαριά, βαριά, τὰ στήθια τους τὰ ρόζιασε ὁ ζυγὸς
 Τραβοῦν τὰ βώδια σκύβοντας τὸ ζωοδόχο ἀλέτρι.
 Τῆς γῆς τὰ σπλάχνα ὀρθάνοιξαν καὶ καρτεροῦν θυρρεῖς
 Τὴν ἡδονὴ τὴ μυστικὰ πού θὰ τοὺς ρίξῃ ὁ σπόρος.

Βαθιά τὸ ὑνὶ του σπρώχνοντας ἀκολουθᾷ ὁ ζευγαῖς.
 — Προσμένει ἀπὸ τὸν κάμπο του ψωμὶ γιὰ τὰ παι-
 |διά του, —

«Τάχα ἢ σπορὰ του θεὸ νὰ βρῆ τὴ γῆς τὴν καρπερὴ
 «Θεὸ νάρθουν τὸ μαγιάπριλο δροσιτικὲς βροχοῦλες
 «Γιὰ θάχῃ στέρφα χόματα κι' ἀνεβροχὲς καὶ κάψες ;»

Ἐπὶ τὸν ἴδρο μούσκεμμα τέτοια ὁ ζευγαῖς λογιέται.

Στὴν κάμαρά μου κάθουμαι μονάχος καὶ πονῶ
 Μπροστά μου ἀργομαραίνονται οἱ ἐλπίδες σὰν λου-
 |λούδια
 Θεὸ νὰ μὲ νοιώσουν τάχατες καρδιᾶς πονετικᾶς
 Γιὰ μὲ χαμόγελο θὰ ἰδοῦν τὴ θλίψη μου οἱ κοπέλλες

Κι' ὄλο σκορπῶ τὸν πόνο μου σὲ φτωχικὰ τραγοῦδια.

Σμύρνη,

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΕΦΕΡΙΑΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ «ΠΑΡΑΤΑΙΡΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ»

Ἐπιένει στὰ παιδάκια μου

Φωτεινὸν—Ἰάκωβο καὶ Εἰώστα—Νότη.

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

Ἐλα Τραγοῦδι καὶ Ὀνειρο τῆς ἀθανασίας
 ἔλα καὶ φτερούγισε στὰ μάτια μου μπροστὰ,
 πές μου καστανομάτη μου μὲ τὰ ξανθὰ μαλλάρια
 τὰ τραγοῦδια τὰ γλυκὰ πού ἀγγίζουν τὴν καρδιά.

Κάτι ἀπὸ τὴ Χερουβικὴ λαχτᾶρα τῆς ψυχῆς μου
 κάτι λέω θὰ ἀπόμεινε στὰ βάρη της κι' Ἐσὺ
 πρωτοβλάσταρο, ἀνοιγμα τῆς Θεῖας ὑπόστασής μου
 σάρκωσες τὴν ἄλλη τὴν Παντοδότρα ὀρμη.

Ἐλα μὲ τὰ χερᾶκια σου τὰ ἀπαλὰ χερᾶκια
 καὶ σφούγγισε ἀπ' τὰ μάτια μου τοὺς πόνους τοὺς
 [κρυφοὺς
 χάλασε καὶ τὶς ζωγραφιᾶς τὶς ἀθλιές ὅπου ἀφίνει
 καθημερινὰ ὁ ἀνήφορος στοὺς δύστητους θνητοὺς

Θέλω ὅλα τὰ Φωτεινά, τὰ πού σοῦ μοιάζουν ὅλα
 νὰ δέσω γιὰ τὴ χάρη σου σὲ στίχο καὶ ρυθμὸ
 κι' Ὁραῖον Ὑμνον ἀσώπαστο Θούριο νὰ τονίσω
 — Παιδί μου Καλῶς ὤρισες
 Σοῦ χαιρετάω μὲ τραγοῦδια τὸν Ἐρχομό.

Εἶναι ἀγνὰ χερᾶματα τοῦ Μάη ὅταν ἡ πάχη
 λευκάξει ἀργοξυπνούμενη στὶς πράσινες βραγιᾶς
 τὰ γέλοια πού χαρούμενα γλυκαίνουν τὴν εἰδή σου
 μαζὺ μὲ τὶς σπιθόβολες τὶς ἔξυπνες ματιές.

*
*
*

Καὶ πάλε σὰν στὶς ὀλόανθες τριανταφυλλιᾶς πετᾶνε
 ζωερὰ καὶ τυτυβίζοντας τοῦ κάμπου τὰ πουλιὰ

ἔτσι εἶνε καὶ οἱ ἁρμονικῆς φωνοῦλῆς ποῦ ξαμῶνεις
μαζὺ μὲ ὅσα σοῦ δίνουνε ὅλες καὶ ὅλοι φιλιὰ.

*
**

Ἔχει τὴ χάρη ποῦ γελᾷ, τὴ χάρη ποῦ γλυκαίνει
ὅλες τὶς πίκρες ποῦ ἡ Ζωὴ σέρνει πάνω στὴ Γῆ
ἢ θριαμβικὴ φεγγοβολὴ ποῦ ἔχεις στὸ προσωπάκι
ποῦ ὅλο κάτι χαρούμενο θαρρεῖς καὶ θὰ μοῦ πεῖ.

Τὰ ἄνθια δειλὰ μυρώνουνε γύρω τους τὸν ἀγέρα
τὶς βραδινιῆς ποῦ ὁ Ζέφυρος χαϊδεύει τὰ κλαδιὰ
κι' ἂν δὲν τὰ βλέπεις, ἡ αἴσθησι τὴν εὐωδιὰ σοῦ φέρο-
τὸ ἴδιο καὶ ἡ πνοούλα σου τὰ μῦρα τῆς σκορπᾷ. [νει

Καὶ σὰν στὸ κρεββατάκι σου κοιμᾶσαι τὴ Γαλήνη
ὁ τοῦ ἡ καντήλα ἢ Βιβλικὴ κ' ἢ Παναγιὰ ἢ γλωμιὴ
ξαγρυπνᾶνε γιὰ χάρη σου πὰ στὸ προσκεφαλό σου
οἱ φίλοι σου τὰ Σεραφεῖμ σοῦ δίνουν τὴ μορφὴ.

Δὲν ἔχω ὅλα τὰ σήμαντρα τοῦ Λόγου ποῦ μεστῶνει
τὶς χάρες τῶν Πρωτόφαντων καὶ τῶν Μελλοντικῶν
γιὰ νὰ σημάνω τὴν Ἥχῶ τῶν ὄλων ποῦ σὲ βλέπουν
νὰ ποῦνε τὰ ὅσα πρέλει σου παιδάκι μου γλυκό.

Μήτε δὲν ἔχω τὶς χορδῆς τοῦ φθόγγου νὰ τανύσω
πὰ στὴν κιθάρα ὡς ὁ Δαυὶδ νὰ ψάλλω τὴ χαρὰ
νὰ ψάλλω—Ὡς τὸν περίμενα ἦρθε στὴν ἀγκαλιά μου
Ὁ γλυκομάτης ὁ Ἀκριβὸς μὲ τὰ χρυσὰ μαλλιά.

Ἄκριβὲ Τραγοῦδι καὶ Ὀνειρο ποῦ μ' ἔκανες πατέρα
τῆς πιὸ γλυκειᾶς ἀπαντοχῆς, μέσ' τὴ ζεστὴ φωλιὰ
φιεροκοπᾶνε δυὸ καρδιῆς ὡσὰν τὰ χελιδόνια
ἀπάνω σου καὶ συνδαυλοῦν τοῦ Ἐρωτα τὴ φωτιά.

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ

ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ

Μελαγχολία συντρόφισσα, ποῦ σιγοπλέκεις
Πέτλους ἀπελπισίας γιὰ τὴν ψυχὴ μου, [κεις
Τὶ δὲν τολμᾷς νὰ φτάξης στὸ σκοπὸ σου, τὶ ὅλο στέ-
Καὶ μᾶνθια εὐφήμερα ναρκῶνεις τὴν πληγὴ μου ;

Ἔλα λοιπὸν καὶ χτύπησέ με ἀντρέικια,
Νὰ μὲ συντρίψης ἢ νὰ σὲ συντρίψω
Κ' ἢ νὰ σὲ σβήσω στὰ τερπνά μου τὰ ἐπινίκια
Ἡ στὴν ἀνίκητὴ σου ἀντρέικια νὰ ὑποκύψω.

ΕΚ ΒΑΘΕΩΝ

Ὅχι πιά, μνήσου τὶ ἔχεις κάνει
Τὸ αὔριο δὲν ἀργεῖ καὶ ποῦ νὰ μ' εὔρης
Τότες, ποῦ σὰν καλὸς γονιὸς θὰ μέλλῃ βάνει
Στὴ μάννα γῆς ὁ θλιβερός Νοέβρης.

Τοῦ κάκου τότε κλάματα καὶ γόοι
Καὶ κάθε σὲ βουβὸ τάφο θυσία,
Τίποτε μὲς στ' ἀνήλιο μου κατῶι
Δὲ θὰ ταράξῃ τὴν ἱερὴ μου ἀνυπαρξία.

ΕΞΙΛΕΩΣΗ

Αιώνια ἀλλίμονό μου και γυρίζω
 Στην ἴδια μαύρη συλλογή
 Καὶ τώρα μὲ ταράζει περισσότερο
 Ἐσυφορὰ τοῦ ἀνθογιαλιῶν ποῦ ἀράχνιασε
 Προσμένοντας τὰ ῥόδα ποῦ δὲν τοῦ ἦρθαν.

Ὁμιέ, ὡς ἐκεῖνο ἐξιλεώνει
 Τὴν ἀμαρτία του ποῦ ἐδέθηκε
 Σὲ ψεύτικην ὑπόσχεση λάλων χειλιῶν
 Ἔτσι κ' ἐσύ, ζωὴ μου, τώρα πλέρωνε
 Γιὰ τ' ὄνειρο ποῦ ἐπίστεψες κι' ὅπου διαλύθη.

Κι ὡς τὸσον ὁ Ἀπρίλης αὔριον ἔρχεται
 Τάγιόκλημα θὰ φράξῃ τὰ παράθυρά μου
 Κ' οἱ πεταλούδες θὰ μὲ προσκαλοῦν
 Στὰ ξεφαντώματά τους γιὰ τὴ νιότη.
 Μὰ γὼ και τότε στὴν ψυχὴ μου
 Θᾶξω τὴ βούλα σου, ὦ Καταστροφὴ,
 Κι ἀναγεροτὸς σὲ λευκὰ μάρμαρα
 Γιὰ τὸ μνημεῖό σου θὰ δουλεύω.

ΤΩΝΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΣ

ΩΡΑΙΟΙ ΘΑΝΑΤΟΙ

Ἦταν ὠραῖος καὶ σκληρὸς ὁ θάνατός Σου...

Ἦταν ὠραῖος
 γιὰτὶ ἔμοιαζε τὸ κόψιμο ἐνὸς κρῖνου
 στὴν ἀνθησὴ του ἀπάνω,
 καὶ πάντοτε ἔχει μὲ ὁμορφάδα
 πανίερη καὶ μυστικὴ
 τ' ὠραῖο πεθαμμένο...
 Κι' ἦταν σκληρὸς ὁ θάνατός Σου πάλι
 γιὰτὶ τὸ κρῖνο
 ποιὸς δὲ λυπᾶται τᾶσπρο κρῖνο
 ποῦ, πρὶν ἀνοίξει ὀλότελα, πεθαίνει ;
 ὦ ! κι' ἂν ἀκόμα
 πεθαίνει μέσ' στὴν πρώτην ὁμορφιά του,
 ἀμόλυντο κι' εὐτυχημένο
 προτοῦ χλωμιάσει καὶ προτοῦ
 τοῦ κιτρινίσει ὁ Χρόνος
 τᾶσπρα του φύλλα !

Ἄδανα.

ΜΑΡΙΑ Ε. ΖΑΜΠΑ

1

ὦ νύχτα, ὦ νύχτα, πρόφτασε στὸ μέτωπό μου
 Φίλα τοῦ πόνου ἐσὺ ἀδερφή, τὸν ἀδερφό σου
 Καὶ χάιδεψέ μου τὰ μαλλιά μὲ τὴν ὀγρή σου
 Μὲ τὴ βαθεῖά σου τὴν πνοή—ὦ καλὴ μητέρα—
 Μὲ ξόρκια μὲ γητέματα νὰ τὸν πλανέσεις
 Τὸν πόνο τὸν ἀκοίμητο ποῦ μὲ σκοτώνει.

2

Πανώριο θάμα τῆς νυκτὸς ἔσκασε τὸ φεγγάρι
 Κ' ἡ νύχτα ἐγέλασε γλυκὰ καὶ μ' ἔσφαξαν οἱ πόνοι
 Ἄπ' τὴν ἀγάπη πῶρριξε κι' ἀπ' τοὺς καημοὺς στὰστήθια.
 Ἀηδονολάλειε πιδὸ γλυκὰ μέσ' στοῦ γυαλοῦ τὴν πέτρα
 Γλυκὸ καλάμι, ἄχ φώναζε τίς νύφες τοῦ πελάου
 Μέσα μου πιδὸ πολλοὶ ἦχοι ξυπνοῦν στὸ λάλημά σου.

ΣΜΥΡΝΗ

ΑΛΕΞΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΓΙΑΝΝΙΩΤΙΚΟ

Ἄγρια πουλάκια κ' ἡμερα
 Ὅλα νὰ μαζωχτῆτε,
 Ψηλὰ ψηλὰ ἀνεβῆτε
 Καὶ τινάχτε τὰ φτερά σας
 Γιὰ νὰ πέση ἡ ὀμορφιά σας
 Καὶ γιομίστε μαξιλάρες
 Νὰ πλαγιάσουν οἱ κυράδες
 Κι' ὄχ τὸ πούπουλο νὰ γίνη
 Στρῶμα καὶ γιὰ τὴ Φροσύνη.
 Κι' ἀπ' ἐκεῖθε ἡ θαλασσοῦλα
 Νὰ κινῆ τὰ κύματά της,
 Τῆς αὐγούλας τὸ καμάρι,
 Κι' ἄμμον ὄχ τὸ περιγιάλι
 Νὰ κυλάη μιὰ ψυχούλα, *)
 Νὰ σκεπάση σὰ μὲ φτυάρι
 Τὰ περήφανα σκουτιά της.
 Μνήμα ἄφκιαστο σ' ἀνθρώπους
 Τῆς Κυρᾶς νὰ συνταγίση
 Καὶ τὰ πάθια καὶ τοὺς πόγους
 Μὲ τὴ θάλασσα νὰ σβύση.
 Γιὰ σταυρὸ δὲν ἔχει χρεῖα,
 Γιατὶ ἐσταύρωσε τὰ χέρια
 Εἶναι ἥσυχη καὶ κρύα,
 Δὲν τὴν ἔφαγαν μαχαίρια.

Τὰ στήθια τὰ χιονᾶτα της
 Γήλιος δὲ θὰ μαυρίση.
 Πλυμένα μὲ τὴ θάλασσα
 Καὶ μὲ τὰ δάκρυά της,
 Ὀλόλευκα κι' ἀσπρότερα
 Θενὰ φανοῦν στήν κρίση.

*) Στὸ Βιβλίον τοῦ Βαλαωρίτη εἶναι γραμμένο *ψιχοῦλα*: ἐμεῖς τὸ βρῖσκουμε σωστότερο μὲ *υ*.

Τὸ κῆμα πλένει τὸ κορμί,
 Τὰ δάκρυα τὴν καρδιά της,
 Ἡ βαρυστέναχη ψυχὴ
 Θὰ λάβῃ τὴ γιαιρεία της.

Ἄς προσέξουμε σ' αὐτὸ τὸ τραγούδι τὴν εὐγένεια καὶ τὴ λεπτότητα. Οὐσία καὶ μορφὴ εἶναι μὲ θαυμαστὸ ταίριασμα δεμένα ἴσως τὸ δούλεμα (ἐκτέλεσις) νᾶναι παραμελημένο κάπως. Ἀδιάφορο. Ὅταν μέσα ἡ οὐσία εἶναι τραγούδι τῆς Μούσας, δὲν εἶναι νὰ σκέφτεται κανένας ποιὸς τὸ λέει κι' ἂν τὸ λέει καλά. Πρέπει πάλι νὰ προσέξει κανένας πὼς δὲ μοιάζει πέρα καὶ πέρα δημοτικὸ. Ὁ λόγιος ἔβαλε ἐδῶ χέρι. Φαίνεται σὰ μιὰ δημοτικὴ ἔμπνευση βγαλμένη (ἐκτελεσμένη) ἀπὸ ἓνα λίγο ἢ πολὺ λόγιο. Κι' αὐτὸ ἀδιάφορο. Τὸ τραγούδι εἶν' ἀληθινόν. Ἄς προσέξουμε τὴν πρώτη ἔμπνευση τοῦ τραγουδιστῆ: «Ἄγρια πουλάκια κ' ἡμερα Ὅλα νὰ μαζωχτῆτε, Ψηλὰ ψηλὰ ἀνεβῆτε, Καὶ τινάχτε τὰ φτερά σας Γιὰ νὰ πέση ἡ ὀμορφιά σας κτλ.» Εἶναι ἀκόμα ἡ ἀδιόριστη πηγὴ τῆς ἔμπνευσής του, ὀμορφὴ κι' ἀληθινή, ποὺ δείχνει πὼς ἡ συγκίνηση ἔχει ἀδράξει καὶ πλημμυρίζει ἀκέρια τὴν ψυχὴ τοῦ ποιητῆ. Ὑστερα ἔσπασε σὲ μιὰ εὐγενικώτατη στοργὴ καὶ τελειώνει τὸ πρῶτο κίνημα τῆς ἔμπνευσης μ' ἓνα ἐπίγραμμα ὅπου τὸ αἶσθημα φτάνει τὴν ἰδέα. Τελευταῖο κομμάτι, ἓνα τέλος πολὺ βαθὺ ἢ ἐξάγνιση ἀπὸ τὸ μαρτύριο.

Μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας πὼς ἕως στὸ ἐπίγραμμα ὁ ποιητὴς τραγουδάει τὴν ὀμορφὴν καὶ νέα ἀρχόντισσα, τὴν εὐγενικὴ γυναῖκα ἐνῶ στὸ ἐπίγραμμα κοιτάζει μὲ μάτι στοχαστικὸ καὶ μὲ πνεῦμα ἀνυψωμένο τὸ μαρτύριο πιά τῆς τραγουδισμένης του. Ἐκεῖθε βγαίνει ἡ ἠθικὴ ἰδέα, πρᾶμα κάπως ἀσυνήθιστο στὴ δημοτικὴ μας λύρα, ποὺ εἶναι καθαρὰ φυσιολογικὴ ὡς πρὸς τὸ τέλος ὀμορφιά, ὀγγότητα, εὐγένεια, μαρτύριο μὲ τὴν ἠθικὴν ἰδέαν καθαρὰ γιὰ μᾶς δίνουν τὴν τελευταία συγκίνηση.

Ἐμεῖς τὸ ξηγήσαμε ὅπως εἶναι τὸ τραγούδι παραδομένο σ' ἐμᾶς ἂν τώρα εἶναι κομμάτι ἀπὸ διάφορα τραγούδια αὐτὸ εἶν' ἄλλος λόγος.

ΤΡΕΛΛΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Τοῦ Αλεξᾶ.

Βουβός. Τὰ χέρια του μιλάνε, κρένουν τὰ μάτια του. Πυργωμένο μέτωπο διαφεντεύει σε, σκληρὴ ρητορεία. Κοιτάζω καταμειςὶς τὸ πλατύβαθο αὐλάκι : Ἄραξοβόλι ἀπλόχωρο τῆς Μοίρας τὸ θέλημα.

Ἄναδεύει στὸ μουντὸ οὐρανὸ τ' ἀστερένια του χεῖλη λαμπρότρεμα δ' Ἀποσπερίτης. Γλυκεία μου !

Ρουφῶ τὸ ὑπερκόσμο σουσουρο σὰν τραγουδιὸ σου τὸ τέλος. Φτάνει...

Θὰ ξημερώσει αὐριο ; Ἐγὼ εἶδα τὴν ὠραία ἡμέρα μαζί σου ἀκουμπισμένος στὸ φράχτη κι' ἀκούοντας πέρα τῆς χιονόκορμης λεύκας τῶν φύλλων τὸ θρόισμα. Χαρχάλαε κάτω θολὸ τὸ ποτάμι καὶ τὸ ρέμα ξεχειλάε ὅλο κρυφοδαγκώντας τὸν ταπεινὸν ὄχτρο.

Καὶ σκύψαμε πόνω ἀπ' τὴν Ὀρμὴ καὶ τὴ Δίνη. Ἐωτικά γιοφίρια οἱ μαῦροι ἥσκιοι μας γνέφανε νὰ διαβοῦνε κάτωθι τους ρημάδια τὰ σύμπαντα.

Τὸ βλέπαμε ἐκεῖ ἑμεῖς οἱ δύο : Παντοπινοὶ ἀνθρωποι.

Σμύρνη.

Φ. ΕΥΓΕΝΗΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ "ΠΡΟΜΗΘΕΑ,, ΤΟΥ ΑΙΣΧΥΛΟΥ

Αἰθέρα οὐράνιε θεόπλαστε, γοργοπετοῦσες αὔρες
Καὶ ποταμῶν πηγὲς ἔσεις καὶ μυριομάννα γῆ
Κι' ἀτέλιωτο χαμόγελο θαλασσινῶν κυμάτων
Κ' ἦλιε, ποὺ βλέπει ὁ δίσκος σου τοὺς κόσμους τῶν
πλασμάτων

Δῆτε, Θεός, ἀπ' τῶν θεῶν τί πάσχω τὴν ὄργη.
Κοιτάξετε ἀπὸ τί πληγὲς καὶ πάθη μαρτυρίων
Θεὲ νὰ κατασπαράζουμαι καὶ θὰ ὑποφέρω αἰώνια.

Κοιτάξετε τί δεσίματα γιὰ μένα καταχθόνια
Βρῆκε ὁ καινούργιος βασιλιάς τῶν Μακαρίων.

Ἄλλοιά μου, ἄλλοιά, βογγῶ στὴ σημερινή
Καὶ στὴ μελλούμενη τὴ συμφορὰ μου

Ἄλλοιά μου, πῶς θεὲ νὰ γενῆ
Τέλος νὰ βροῦν τὰ βάσανά μου.

Κι' ὅμως τὰ ξέρω, κάθε τι τὸ ξέρω ἕνα πρὸς ἕνα.
Κακὸ σ' ἐμ' ἕνα ἀδόκητο δὲ θὰ γενῆ κανένα.

Ὅλα τὰ ξέρω ἀπὸ τὰ πρίν, καὶ πρέπει νὰ ὑποφέρῃ
Ἄτάραχα κάθε γραπτὸ τῆς μοίρας, ὅποιος ξέρει

Πῶς τὴν ἀνάγκη τίποτε ποιεῖ δὲ θὰ νικήσῃ.

Μιὰ νὰ σιωπήσω ἀποθυμῶ, μιὰ θέλει νὰ μιλήσῃ

Τ' ὄχειλι γιὰ τὴν τύχη αὐτὴ ποὺ ἡ ἀνάγκη μ' ἔχει
[ξέψει

Τὸν ἔρμο, γιὰ τὶ τοὺς θνητοὺς; μὲ δῶρα ἔχω φιλέψει
Καὶ κινηγῶντας τὴ φωτιά σὲ καλαμιοῦ κουφάλα

Τὴν ἄρπαξα ἀπ' τὴ μάννα της, κ' ἔχει γενῆ δασκάλα
Μύριον τεχνῶν, καὶ γέμισε τὴν ἀνθρώπινη ζήση.

Καὶ τώρα τῶν ἀντίποινων ἡ πληρωμὴ ἔχει ἀρχίσει

Κ' ἐδὼ σταῖ ξέσκεπα βουναὶ μὲ κάρφωσε καὶ μ' ἔχει.
Ἄ, Ἄ,

Τὶ ἀχός, τὶ τρέχει,

Τὶ μύρων ἀφανέρωταν πλημμύρα φτερουγίζει
Θηητοί, Θεοί, γιὰ ἡμίθεοι περνοῦν ἀπὸ σιμὰ

Στις γῆς ἐδὼ τὰ πέρατα στ' ἀπάτητα γραμμά
 Νὰ ἰδοῦνε τὸ μαρτύριο πὸν μὲ ξεσχίζει ;
 Κοιτάξετε, δύσμοιρο θεό, δῆτε θεὸ δεσμώτη
 Πὸν τὸν ἐμίσησε κι' ὁ Ζεὺς κι' ἀκέρια ἡ συνοδεία
 Τῶν Θεῶν πὸν πηγαυόρχουνται στ' ἀρχοντικά τοῦ
 [Δία,

Γιατὶ εἶχε μίαν ἀπέραντη στοργὴ στὴν ἀνθρωπότη,
 Ὡ ἀλλοίμονό μου, ὦ συμφορά,
 Τὶ ἀνάλαφρο φτερούγιασμα νοιώθω σιμά μου πάλι
 Κι' ὁ ἀγέρας στὸ πουρπούλισμα συρρίζει ἀγάλλι ἀγάλλι
 Φοβοῦμαι, ὦϊμέ, κάθε φορὰ
 Πὸν κάτι μπρὸς μου ξεπροβάλλει.

Σμύρνη,

Μετ. ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΕΦΕΡΙΑΔΗ

Jean Dorsal

ΜΥΘΟΙ ΠΟΥ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΜΕΣΑ Σ' ΕΝΑ ΠΗΓΑΔΙ

(Ἑλισμὸς καὶ Ἰδανικό).

Δυὸ ἀνθρώποι βάλθηκαν νὰ ταξιδεύουνε μαζί. Ὁ
 πρῶτος ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς εἶταν πολὺ ὀκνὸς
 κι ὁ δεύτερος πολὺ τολμηρὸς.

Ἀφοῦ περτάτησαν κάμποσο κ' εἶτανε γιὰ νὰ πε-
 ράσουν ἓνα βρώμικο τόπο, ὁ πρῶτος ἀνθρώπος
 εἶπε στὸ δεύτερο : «Σὰ νὰ κουράστηκα, ἄς σταματή-
 σουμε λιγάκι ἐδωιά.»

Ὁ τολμηρὸς ἀνθρώπος τοῦ ἀποκρίθηκε : «Δὲ ντρέ-
 πεσαι νὰ θῆς νὰ καθήσουμε μέσα σ' αὐτὲς τὶς βρωμο-
 σύνες καὶ δὲ μπορεῖς νὰ βασταχτεῖς ὥσαμε νὰ βγοῦμε
 ἀπὸ τὸ μέρος αὐτὸ καὶ ν' ἀναπαυτεῖς παραπέρα ;»

«Ὁχι, ὄχι, εἶπεν ὁ πρῶτος, δὲ θὰ μπορέσω νὰ πά-
 γω μακρύτερα, δὲ θαρρεῦμαι καθόλου τὸν ἔμαντό
 μου, τὸ καταλαβαίνω· ἀδύνατο νὰ ξαναπάρω τὴ στρα-
 τα τόσο εἶμαι κουρασμένος.»

Βλέποντας ὁ σύντροφός του πὸς δὲ μποροῦσε νὰν
 τονὲ βγάλει ἀπὸ τὸ μέρος αὐτό, τοῦ εἶπε : «Καλά, μεῖν'»

ἐδὼ, ἀφοῦ τὸ θέλεις· μὰ ἐγὼ ἐπειδὴς δὲ βασιῶ νὰ
 βλέπω καὶ νὰ μυρίζω τὶς βρωμοσύνες αὐτὲς, θὰ πάω
 πὸ μακριὰ νὰ σὲ καρτερῶ....» Κι ἀμέσως τὸν ἀφήκε.

Τότες ὁ ὀκνὸς αὐτὸς· ἄνθρωπος ξαπλώθηκε πάνου
 στὶς λέρες αὐτὲς, σὰ νὰ μὴν τὶς ἐβλεπε, κι ἀποκοιμή-
 θηκε μακρῆς—πλατῆς στὸ μαγαρισμένο ἐκεῖνο μέρος,
 ὅπου τὸν κέντησε μιὰ φαρμακερὴ μυῖγα, κι ἀπόμεινε
 ἐκεῖ γιὰ πάντα.

(Ἄπόλαψη ἀκατόρθωτη).

Δὲν εἶναι πολλὴς καιρὸς πὸν ἔσπειρα λουλούδια.

Γιατὶ ἡ ἰδέα νὰ μὴ μουρξόσανε προτῆτερα, ἀφοῦ
 εἶτανε δυὸ μῆνες πὸν καθόμουνα στὸ σπίτι αὐτό ;....

Τώρα πιά ξεβλάσταιναν ὡς τὸ παραθύρι μου ὁ κισ-
 σὸς καὶ τὰ νυχτολούλουδα καὶ τὸ στεφάνοναν....

Κ' ἔστεκα καὶ καμάρονα τὸ θελχτικὸ αὐτὸ πα-
 ραπέτασμα.

Μὰ ξάφνου ἤρθε ὁ χειμῶνας, φύσησε ὁ ἀγέρας καὶ
 μονάχα ρίζες κρεμαστήκανε στὸ παραθύρι μου.

Θλιμένος ρίχτηκα στὸ σπίτι μέσα καὶ τὸ στόλισα
 μὲ ζουγραφιές.

Ἐξῆ μῆνες δούλεψα τοιχογραφίες βάνοντας ὅλη μου
 τὴ φαντασία καὶ τὴν τέχνη.

Μόλις εἶχα τελειώσει μὲ βγάλανε ἀπὸ τὸ σπίτι μου
 γιὰ νὰν τὸ χαλάσουν.

Ρίχτηκα τότες στὴν ἐξοχή.

Καταστάλαξα σ' ἓνα χωράφι μέσα κ' ἔχτισα μιὰ κα-
 λύβα μου ἀπὸ χῶμα καὶ μπαμπού.

Τοιμαζόμουνα ἐπιτέλους νὰ ζήσω ἡσυχος αὐτοῦ μέ-
 σα, μὰ μὲ διώξανε σὰν κανέναν κλέφτη, γιὰ νὰ χτίσουν
 ἐκεῖ κάπιο ἐργοστάσιο.

Ρίχτηκα μέσα στὴν ἔρημο· κατοίκησα μέσα στοὺς
 ἀρχαίους ναοὺς, πὸν μένουν μυθικοὶ στὴν Αἴγυφτο,
 πὸν εἶδαν εἰ Ἀναχωρητές... μὰ ἀρχαιολόγοι μ' ἔβγα-
 λαν ἀπὸ μέσα.

Στὰ τελευταῖα, κουρασμένος ἀπὸ τὸ διωγμὸ, μὴ

μπορώντας νάβρω τόπο νάναπαυτῶ, τ' ἀποφάσισα νά
γίνω τυχοδιώχτης· μὰ μέ φυλάκισαν.

Στή φυλακή μου μέσα σκέφτουμαι πὼς πολὺ μά-
ταιες στάθηκαν οἱ προτερινές μου προσπάθειες καὶ πὼς
καλύτερα θὰ μοῦναι ν' ἀπαρνηστῶ τὸν ἑμαυτό μου.
'Ὡς τόσο, μοῦ ἀπομένει κάπια ἔγνοια.

Γιατὶ ἔρχονται ν' ἀνοίξουν τὶς πόρτες τῆς φυλακῆς
γιὰ νὰ μ' ἀπολευτερώσουν.

ΣΜΥΡΝΗ,

Μετ. Ε.

*Giuseppe Lipparini***ΕΣΠΕΡΟΣ**

Απανθεῖ τώρα ἡ ἀνοιξη μὲς' στοὺς κήλους πεθαί-
Οἱ θεομὲς περνοῦν αὖρες. [νοντας :

'Η θεὰ ἡ φλογόβολη τὸ ζεστὸ καλοκαῖρι σιμώνει :
Οἱ πηγὲς ξεραιμένες.

Στὰ μυρτιάβατα ἀνάμεσα οἱ τριανταφυλλίες πιά ἐ-
Κ' οἱ κορούλες προσμένουν. [μαδήσαν

'Ο κρουφὸς ἴσως φτάσει ἐρασιτῆς μὲ τὸ γέμμα τῆς
Τάστρα κ' οἱ καρδιὲς σιγοτρέμουν. [νύχτας :

Μετ. ΔΗΡΟΣ ΣΤΕΛΛΑΣ

Ο ΑΓΓΕΛΟΚΡΟΥΣΤΗΣ ΤΩΝ ΚΑΡΑΒΙΩΝ

'Ο ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ εἶτανε καράβι Σπετσιώτικο,
μπάρκο μπέστια μὲ τέσσερα ἄλπουρα κι' ἔβανε φορτίο
τρὲς χιλιάδες τόνους.

'Απὸ τὴν πλώρη ὄσαμε τὴν πρῶμη ὄλη του ἡ κορ-
μοστασιά μιλοῦσεν ἀπὸ μοναχὴ τῆς πόσο μερακλῆς
στὴ διατήρησή του εἶτανε ὁ καπετάνιος καὶ νοικοκύ-
ρης του, ὁ καπτὰ—Γιάννης ὁ Γκάκης. Οἱ μπογιές του
παντοῦ φρέσκες καὶ πλυμένες ἀναδίνανε τὴν εὐωδία
τῆς πάστρας καὶ τὰ μπρούντζα του παντοῦ γυαλιστε-
ρὰ καθρεφτίζανε τὶς ὁμορφιές του· οἱ ἀρματωσιὲς κα-
τραμωμένες, οἱ φελοῦκες ρεμετζαρισμένες κι' ἐφοδια-
σμένες στὴν ἐντέλεια, τὰ πανιά του λευκότατα σὰν και-
νουργιοπλυμένα ἄβαλα νυφικὰ προικιά, καὶ δὲν εἶχε
μιὰ γωνιά τὸ καράβι, ἀπὸ τὸ πόμολο στὸ μπαστούνι,
ὄσαμε τὸ μπρούντζινο θυλήκωμα τῆς παριέτας, πὺν
νὰ μὴ μιλοῦσεν ἀπὸ μοναχὴ τῆς πόσο φρόντιζε γιὰ
τὴ διατήρησή τοῦ «'Αρχάγγελου» ὁ καπετάνιος κι'
'Αφέντης του ὁ Καπτὰ—Γιάννης ὁ Γκάκης. 'Εκεῖνο τὸ
ταξίδι εἶτανε φορτωμένο ἀπὸ τὴ Βραζιλία γιὰ τὸ Τρι-
έστι· εἶτανε δεκαπέντε μέρες πὺν σαλπάριζε ἀπὸ τὸ
Ρίο, καὶ τώρα βολτετζάριζε προσπαθώντας ν' ἀνη-
φορίσει γιὰ νὰ βρεῖ τὰ κατάλληλα ρέματα πὺν θὰ τοῦ
εὐκολύνανε τὸ ταξίδι πρὸς τὴν Εὐρώπη. Μὲ ὅλα τὰ
πανιά του ἀνοιχτὰ ἀρμενίζοντας, σαμπανέβαζε ἑυθ-
μικὰ καὶ λεβέντικα ἀπάνω στὰ ἀπλόχωρα κύματα τοῦ
'Ὀκεανοῦ καὶ μόνο στὸ τελευταῖο κατάρτι εἶχε χαμηλω-
μένη τὴν κόντρα μπούμπα γιὰ νὰ διακρίνονται καθαρὰ
τὰ τέσσερα συνιάλα πὺν εἶχε ἰσαρισμένα. Τὰ συνιάλα
σύμφωνα μὲ τὸν διεθνή κώδικα σημειώνανε: «Γυρσῶ
τὸ γληγορότερο γιὰ τὸ ἔχω ἄρρωστο βαριά τὸν καπε-

τάνιο. Ὁ Καπτά—Γιώργης ὁ δεύτερος, γυναικάδε-
φος τοῦ καπετάνιου, κρατοῦσε ὄρθιος κοντὰ στὴν τι-
μονιέρα τὸ κομάντο τῶν ἀρμένων καὶ ἀπὸ λίγο σὲ λί-
γο μὲ τὴ βίστα λόγκα στὰ μάτια ἔφαγε προσεχτικὰ τὸ
πέλαγο ἐλπίζοντας νὰ παρουσιαστῆι στὸν ὀρίζοντα ἡ
βοήθεια ποῦ ἀπελπιστικὰ γυρεύανε ἀνεμοδέρνοντας ὀρ-
μητικὰ τὰ συνιάλα.

Οἱ ναῦτες, σὰν νὰ αἰστανόντανε τὸ κακὸ ποῦ βρά-
ραινε στὸ πλοῖο, ἀμίλητοι καὶ πρόθυμοι ὀδηγούσανε
τις μανούβρες καθένας στὴν θέση του, νομίζοντας πὼς
ἔτσι εὐκολύνανε τὴ βοήθεια ν' ἀρθεῖ. Ὅταν πλακώνει
ὄπου κι' ἂν εἶναι συμφορὰ, καθένας ἀθελά του προ-
σπαθεῖ κάτι νὰ κάνει, σὰν νὰ αἰστανέται πὼς μὲ τὴν
προθυμίαν ξαλαφρώνει τὸ κακὸ. Πίσω, κάτω στὴν πρύ-
μη ἡ κάμαρα τοῦ καπετάνιου βυθισμένη στὴ σιωπὴ
ἀπάνω στὸ τραπέζι στὴ μέση ἀνάκατα βαλμένα μπου-
καλάκια διάφορα τὸ ἓνα ξύδι, δυὸ τρία μὲ Ἀγιασμὸς
κι' ἄλλα μὲ διάφορα νησιώτικα γιατροσόφια. Ἡ κα-
πετάνισσα, λεβεντοκομένη μεστὴ γυναῖκα τριάντα χρο-
νῶ, μὲ ὅλη τὴ ρωμέηκη εὐγενικιά κι' ἀδρὴ ὀμορφιά,
ἀμίλητη κι' ἀγνή μέσα στὴ Σπετσιώτικη μαντηλωσιά
τῆς φυλάει ἀκίνητη σὰν ἄγαλμα. Σὲ μιὰ κοκέτα στὸ
βάθος ἓνα ἀγόρι τέσσερω χρονῶ κοιμᾶται, καὶ σὲ μιὰ
φαρδιά διπλὴ κοκέτα κοιμᾶται σὲ βῦθος ὁ καπτά—Γιά-
νης ὁ Γιάκης θαλασσινὸς γίγαντας σαρανταδυὸ χρο-
νῶ ὀμορφάνθρωπος. Σαρανταοχτὼ ὥρες περάσανε ποῦ
τοῦ κατέβηκε—Παναγία μου φύλαγε—μιὰ σκέπαση
στὴν καρδιά δυνατή, ποῦ λίγο θε νᾶμνησκε ξερός,
μὰ τώρα ὅσο καὶ νὰ ξαναπῆρε ἀπάνω του, κι' ὅσο νὰ
ξαναζώηρεψε τὸ αἷμα στὶς φλέβες του, ὥστόσο ἀπὸ κα-
νενοῦς τὴν καρδιά δὲ λιγώστεψε ὁ φόβος νὰ μὴν τὸν
κατέβει δεύτερη, καὶ χάσουν τὸν καπετάνιο.

Στὸ εἰκονοστάσι ὁ Ἅη Νικόλας ἀφέντης θαλασσο-
κράτης ὀλόχρυσος λαμποκοπάει ἀνάμεσα σ' ἄλλα μι-
κρότερα εἰκονίσματα· τὸ καντῆλι λαμποκοπάει κι' αὐ-
τὸ κινούμενο ρυθμικὰ μὲ τὸ σαμπαμβάσμα ὄλου τοῦ
πλοίου. Ξάφνου ὁ καπετάνιος ἀνάγυρε.

— Μαριγώ..... ἔκανε ἀδύνατα.

— Γιάννη μου... τινάχτηκε ἡ καπετάνισσα ὀλο-
πρόθυμη μὲ μάτια λαμπρὰ ποῦ δείχνανε ἀντρικία ἐ-
νέργεια σὲ σῶμα καὶ σὲ ψυχὴ.

— Τὸ παιδί ποῦ εἶναι Μαριγώ ;

— Τῶβαλα καὶ πλάγιασε, Γιάννη μου, ξαγρύπνη-
σε τὸ καῦμένο ψὲς βράδυ καὶ τῶβαλα νὰ ἡσυχάσει.

— Καλὰ ἔκανες, ἄναψε ἓνα φῶς, Μαριγώ, νὰ φω-
τίσει νὰ σὲ βλέπω καλὰ· τί ὥρα νᾶναι;

— Κοντεύει σούρουπο, μὰ νὰ μὴ σὲ βλάψει τὸ φῶς,
ἡσύχασε καλύτερα καπετάνιο νὰ διαφεντεφτεῖ τὸ πνέ-
μα σου ἀπὸ τὸ βῦθος ποῦ σὲ τυράγγησε.

— Ὅχι ἄναψε ἓνα φῶς θέλω νὰ σὲ βλέπω καλὰ τί
ἔχω νὰ σοῦ μιλήσω.

— Ὅρισμός σου ὅπως θέλεις... καὶ κινήθηκε ν' ἀ-
νάψει φῶς νὰ φωτιστεῖ ἡ κάμαρα ποῦ μόλις ἔφεγγε
σύθαμπα ἀπὸ τοὺς στρογγυλοὺς φεγγῆτες τοῦ πλοίου.

— Δὲν ἐπῆρε βέβαια χαμπάρι ἀκόμα τὰ συνιάλα
μας κανένα ποστάλε ; ῥώτησεν ὁ ἄρρωστος.

— Ὅχι, θέλομε ἀκόμα σαράντα μίλια νὰ πέσομε ἀ-
πάνω στὴ ρότα τους, δὲ βοήθησε καὶ σήμερα ὁ και-
ρός, Ἅη Νικόλα μου ἡ χάρη σου, ἔκανε γυρίζοντας ἡ
καπετάνισσα πρὸς τὰ εἰκονίσματα.

— Οὔτε θὰ βοηθήσει, στὸ πλάτος ποῦ ἀρμενίζουμε
τὰ μετέμια βαστᾶνε πολὺ, ἔτσι θὰ σιγανοπαγαίνουμε
κι' ἐγὼ θὰ σβύσω, αἶ... Μαριγώ μου, ἔλα κοντά μου,
ἄρχισε μὲ μιὰ προσπάθεια δυνατότερη, νὰ λέει ὁ Κα-
πτά—Γιάννης, ἔλα κοντά μου νὰ σοῦ μιλήσω τὰ λόγια
καὶ τίς διατέες τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ.

— Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Παναγία μαζί σου, καπετάνιο,
τί ἀπελπίζεσαι ; κουράγιο, κύταξε νὰ ἡσυχάσεις νὰ δι-
αφεντεφτεῖ τὸ πνέμα σου καὶ τὸ κορμί, ἄσιστα, μάτια
μου, τὰ λόγια τὰ γυναίκεια.

Δὲν εἶναι γυναίκεια λόγια, Μαριγώ, ἀντρικεῖα λόγια
εἶναι ποῦ σοῦ μιλῶ, στὸ βῦθος τοῦ ὕπνου ταράχτηκα
ἀπὸ τὰ δράματα τὰ λαχταριστὰ τῆς γνώμης μου, καὶ
σὰν ἄνοιξα τὰ μάτια μ' ἀγγελόκρουσεν ὀλοφάνερη ἡ

στερνή μου ὦρα στὸν ἀπάνου κόσμο κι' ἐπειτὰ τὸ κα-
ταλαβαίνω πὼς θὰ πεθάνω, γιατί τώρα αἰσιάνουμαι
μιὰ δύναμη καινούργια μέσα μου, εἶναι ἡ δύναμη τοῦ
Θαυατᾶ, ἔλα κοντά μου κι' ἄκουσε τὴ διάτα καὶ τὸ κο-
μάντο· ἡ καπετάνισσα δάκρυζε σιγά. — Καπετάνισσα!..
ἔκανε βροντοφωνότερα, κλαίς; Ἐσύ κλαίς; πού εἶσαι
ἡ ἐλπίδα μου; ἐσύ πού θὰ διαφεντέψεις τὸ ἔχει μας
καὶ θὰ καπιανέψεις τὸ καράβι; Δέκα χρόνια σὲ ταξει-
δεύω μαζί μου, καπετάνισσα, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ σὲ
μάθω νὰ μὴν κλαίς. Σκούπισε τὰ μάτια της ἡ Μαρι-
γὼ κι' ἐπειτὰ μὲ φωνὴ πειθαρχικῆ στέρεση κι' ἀδάκρυ-
την εἶπε.

— Ὅρισε ὅ τι ὀρίζεις καπετάνιο μου.

— Γειά σου, ξακολούθησε εὐχαριστημένος ὁ ἄρρω-
στος, Μαριγὼ μου, τὸν « Ἀρχάγγελο » τὸ παιδί μας καὶ
τὰ μάτια σου. Ὁ ἀδερφός σου, ὁ καλός μου φίλος ὁ
καπτὰ—Γιώργης, θὰ εἶναι καπετάνιος στὰ χαρτιά, ἐσύ
ὅμως θάσαι σὲ ὅλα καπετάνισσα. Μὴ μακρύνεις ποτέ
καὶ μὴ λείψεις παραπάνω ἀπὸ εἰκοσιτέσσερις ὥρες μέ-
σα ἀπὸ τὸ καράβι. Σοῦ τὸ παραδίνω καινούργιο, πα-
λαμισμένο, φρεσκομπογιατισμένο, ὀλοκάθαρο, παρθε-
νικό, λαχτάρα καὶ μεράκι σωστὸ πρύμα πλώρα σὲ ἀρ-
ματωσιές, σὲ ἄρμενα, σὲ ξόμπλια. Ὅρκο βαρὺ σοῦ κά-
νω καπετάνισσα καὶ μὴν τὸν καταφρονέσεις, ἔτσι καὶ
καλύτερα φρόντιζε καὶ γνοιάζου τὸν « Ἀρχάγγελο » γι-
ατὶ ἡ ψυχὴ μου πού θὰ ἀπλωθεῖ στὰ πέλαγα θὰ βα-
ρύνει καὶ θὰ χυθεῖ Λάμια φριχτὴ νὰ τονὲ καταπιεῖ,
ἂν νοιώσει πὼς ἄπραγος λερὸς κι' ἀνέγγοιαστος γιὰ
ταξειδεύει στὶς μικροθάλασσες ντροπιασμένος γιὰ κοι-
τεται σὲ λερὸ λιμάει. Μαριγὼ τὸ καράβι λεβέντικο νὰ
τὸ βαστάξεις, νὰ μπαίνει καμαρωμένο στὰ μακρυνὰ
ξένα λιμάνια καὶ περήφανο στὶς Σπέτσες, στὸ Γαλαξίδι,
στὴν Πάτρα, στὴ Σύρα στὸν Πειραιᾶ στὴν Πόλη καὶ
νὰ λένε: « Χαρὰ στὸν Ἀρχάγγελο τοῦ καπτὰ—Γιάννη
τοῦ Γκάκη ».

Ὁ καπετάνιος κοντοστάθηκε νὰ ξανασάνει, ἡ καπε-
τάνισσα ξεροκατάπινε μὲ κόπο χωρὶς νὰ χαλάσει ἡ ὄψη

της πάντα ἀκούοντας μὲ μάτια λαμπερὰ καὶ ἐνεργητι-
κά, τὸ καράβι σάλευε ρυθμικά. Σὲ λίγο ὁ καπετάνιος
ξακολούθησε:

— Μαριγὼ, τὸ παιδί μας, τὸ μοναχοπαίδι μας, τὸ
Θωμᾶ. Τὸ ἀνανοοῦμαι καὶ βαραίνει ἡ ψυχὴ μου, πό-
σες φορὲς λογάριασα νὰν τὸ ἀναστήσω μὲ τὰ χέρια μου,
νὰν τὸ μάθω νὰ κυβερνάει τὰ καράβια, ν' ἀγαπάει τὴ
θάλασσα νὰ γνωρίζει τὰ λιμάνια, νὰ διαβάξει τὴ
Χάρτα, νὰ κουμπασάρει τοὺς καιροὺς, νὰ μετράει τὸν
Ἥλιο [μὲ τὴν παλέστρα, νὰ μάθει τὰ γεγυλαμένα
τῶν λιμανιῶν, νὰ τόνε ἰδῶ νὰ σαλπάρει, νὰ τὸν παρα-
κολουθήσω νὰ τραβερσάρει μὲ φουρτούνα καὶ νὰ τὸν
καμαρώσω στὸ φουῆντο καὶ στὸ ρεμένιζο. Ποιὸς θὲ νὰ
μάθει τὸ παιδί ἀπὸ συνιάλα; ποιὸς ἀπὸ νόμο κανα-
λιῶ; ποιὸς θὰ τοῦ δειξοῖ τις ξέρες; μὲ ποιόνα θὰ
προτοαγγαντέψει τὰ φανάρια τὰ καραβοφάναρα, τοὺς
φάρους; ποιὸς θὰ τοῦ μιλήσει γιὰ σκαντάλιο; γιὰ
τὸ ρέμα τὸ βαθύ; γιὰ τὴν ἄπιστην ἀμμονδιά; καὶ ποι-
ὸς θὰ τὸ ὀδηγήσει ν' ἀλαργέβει ἀπὸ τὸν μάγκο τὸν
μπαμπέση; Καὶ ποιὸς, Μαριγὼ μου, θὰν τοῦ μάθει τὰ
νιτερέσα τοῦ καρabiοῦ, γιὰ ναῦλο, γιὰ σταλίες, γιὰ ἀ-
βαρία γιὰ ναυτοδάνειο, ποιὸς θὰ τὸν ὀδηγήσει στοὺς
λογαριασμούς καὶ θὰ τὸν δειξοῖ πὼς μοιράζονται με-
ρίδια. Ἀπέραντη πού εἶνε ἡ τέχνη μας, τόση, πού δὲ
θὰ τὴ χωρέσει ποιὸς ὁ νοὺς τοῦ ἀνθρώπου. Ἐλεγα
πού λές, πὼς θὰ γέραζα, ν' ἀξάινει τὸ παιδί καὶ ν'
ἀρχίσω ἀπὸ τις μικροδουλιές τῆς κουβέρτας ὥσαμε τις
ἔξωσκὲς μανούβρες στὶς τραβερσάδες τῆς ἀνοιχτῆς θά-
λασσας, νὰ τοῦ μαθαίνω ὅλα τὰ ψιλολόγια τῆς ναυ-
τοσύνης νὰ μάθει νὰ κάνει καρυδόκομπους στὰ σκοι-
νιά, νὰ κάνει καδελίτσες στοὺς κάβους, νὰ πλέκει μὲ ξαν-
τὸ κανάβι μπουκάλες γιὰ τὸ κρασί καὶ τις προμήθειες,
νὰ τοῦ δυναμώσω τὰ μπράτσα στὴν Ἐγία μόλα τοῦ
ρεμένιζου, νὰ τονὲ μάθω νὰ κόβει τὸ μάτι του στὴν
μανούβρα τοῦ τιμονιοῦ, νὰ μάθει νὰ ράβει καὶ νὰ
μπαλώνει τὰ πανιά νὰ φτειάνει μὲ καραβόπανο κου-
βάδες, νὰ τονὲ ἰδῶ νὰ σκαρφλώσει στὸ πόμολο τοῦ

μεσιανοῦ ἄλμπουρου, καὶ νὰ αἰστανθῶ τὰ μάτια του νὰ γεμίσουνε τὴν ἀπεραντοσύνη τοῦ πελάου. Πόσες φορές λογαρίασα νὰ αἰστανθῶ στὸ παιδί ξανανιωμένο τὸν ἑαυτό μου νὰ κυβερνάει τὸν «Ἀρχάγγελο».

— Καπετάνιο κουράζεσαι καὶ ξασθενεῖς.

— Ὅχι, Μαριγῶ, ὄχι, δὲν κουράζομαι δυναμώνω καὶ ξαναζῶ νὰ λέω τις ἔγνοιες τῆς θάλασσας, ἄκουσέ με, Καλή μου, κι' ἔτσι ὡς τὴν κλαίω τὴν ἔρημη μου ζωὴ ποὺ χάνεται λεγετήνα σὰν παραμῦθι τοῦ παιδιοῦ νὰ γίνουνε δρακόντοι τὰ λόγια, νὰ τοῦ στερεώσουνε τὴν ψυχὴ στὴ θάλασσα καὶ νὰ γίνῃ ἄξιος τοῦ Πατέρα του κληρονόμος μὲ ὅλη τὴ λαχτάρα καὶ τὴ δύναμή μου ἔτσι ὡς τὸν ἔσπειρα.

Νὰ τοῦ πεῖς γιὰ τὸ ἄσπρο τοῦ Βοριᾶ, γιὰ τοὺς κύκλους τοῦ φεγγαριοῦ, γιὰ τις Πῆγες τὰ τρία ἀστέρια, νὰ τοῦ πεῖς γιὰ μπονάτσα ποὺ δὲν ταξειδεύεται καὶ νὰ τοῦ παραστήσεις τις φουρτουῖνες ποὺ ἀρμενίζουμε ξυλάρμενοι· μάθε τον τὴν [Πεντάλφα νὰ τηγνὲ κάνει μὲ μαχαίρι μαυρομάνικο νὰ διαλύνει τὰ Δαιμόνια ποὺ τριγυρίζουνε Σίφουνας νὰ καταπιοῦνε τὰ πλεούμενα.

Ὁδήγησέ του τὸ ξόρκι τὸ μεγάλο, λουλούδια ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιο καὶ λαμπάδα μὲ θυμίαμα ἀπὸ τὸν Ἄγιον Τάφο. Ἀπάνω στὴν κουβέρτα θὰ φέρνει τὸν Ἄη Νικόλα Ἀφέντη Θαλασσοκράτη θ' ἀνάψει τὸ κερί μέσα σὲ φανάρι κι' ἓνας Παρθένος μέσα ἀπ' τὸ καράβι θὰ πάρει τὴ Ρομφαία θὰ σχηματίσει τὴν πεντάλφα, θὰ κάνει ἀγέρινο σταυρὸ στὸν αἰθέρα κι' ἀφοῦ πεῖ :

— «Ἰησοῦς Χριστὸς Νικᾶ κι' ὅλα τὰ κακὰ σκορπᾶ», θὰ χτυπήσει στὰ στήθια καὶ θὰ καρφώσει τὸ Δαιμόνιο. Ἄν εἶναι Παρθένος ποὺ κάνει τὸ ξόρκι, ἀδύνατο νὰ μὴ λυθεῖ καὶ νὰ μὴ σκορπίσει ὁ Σίφουνας, ἄς εἶνε κι' ἀπὸ τὸ φοβερότερο Δαιμόνιο. Τὸ παιδί νὰ πιστεύει καὶ νὰ ἐνεργεῖ.

Κάθε χρόνο νὰ μὴν ἀστοχεῖ τὸ λάδι καὶ τὸ κερί νὰ πέμπει στὴ Μεγαλόχαρη στὴν Τήνη καὶ νὰ στέλνει

τις ὀρισμένες προσφορὲς γιὰ τις ψυχὲς τῶν θαλασσοπνιγμένων ναυτῶν.

— Ὅλα ὡς τὰ λὲς καπετάνιο τὰ λόγια σου, ἀλυσίδες διπλοδεμένες μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ θὰ τὰ φυλάξω, μὰ Γιάννη μου ἠσύχασε . . . ἄξαφνα τὸ καράβι πῆδηξε πρὸ θαρετὰ κι' ὅλα τὰ κινητὰ ἐπιπλα τῆς καμπίνας παραμερίσανε τὰ εἰκονίσματα στὴ θέση τους τρίζανε.

— Ὅχι δὲν ἠσυχάζω θέλω νὰ σ' ἀφήσω σὲ ὅλα διδάτα. Κατέβασέ μου τὴ Μεγαλόχαρη, Μαριγῶ, καὶ τὸν Ἄγιο θέλω νὰ τ' ἀσπαστῶ. Ἡ καπετάνισα ἀκλόνητη ἔφερε τὰ εἰκονίσματα, γύρισε πλαγιαστὰ ὁ καπετάνιος, ἔκανε τὸ σταυρὸ του, γιὰ λίγα λεφτὰ προσευχήθηκε μέσα στὸ νοῦ του καὶ τ' ἀνασπάστηκε· δυὸ δάκρυα χοντρά κυλίσανε ἀπὸ τὰ μάτια του ποὺ γενήκαν ἔπειτα σὰν μικρὰ ποταμάκια καὶ σιγανότερῃσαν· ὡς τόσο μὲ φωνὴ στέρεη κι' ἄκλαυτη ξακολούθησε :

— Τώρα ἐσένα νὰ μιλήσω, Μαριγῶ μου, δώδεκα χρόνια σ' ἔχω στὴν ἀγκαλιά μου κι' ἀνάμεσα σὲ φιλιὰ καὶ σὲ χάδια σοῦ ἀνιστόρησα τις λαχτάρες τοὺς πόνοους, ὅλο τὸ εἶναι μου. Ἀπὸ τὰ πρὸ μικρὰ ὥσαμε τὰ πρὸ μεγάλα μυστικὰ τῆς Τέχνης μου καὶ τῆς Ζωῆς μου, τὰ ἔμαθες μὲ φιλιὰ ἀπὸ τὰ χεῖλια μου, καὶ τὰ ἔνοιωσες ἀπὸ τοὺς παλμούς τῆς καρδιᾶς μου, γένηκες πιὰ Ἔσθ—Ἐγὼ καὶ ξέρεις καὶ νοιώθεις τὸ κάθε τι, σὰν θὰ κλείσω τὰ μάτια μου δὲ θὰ πεθάνω γιατί θ' ἀφήσω στὴ θέση μου Ἐσένα ποῦ εἶσαι ὅτι κι' Ἐγώ. Μόνο σημάδι ποὺ σκοντάφτει τὸ δημοῦσιό μας εἶναι πὼς εἶσαι γυναίκα καὶ εἶμαι ἄντρας, εἶσαι καὶ νέα, καυμένη Μαριγῶ, διψᾷ ἀκόμη τὸ κορμί σου ἀπὸ χάδια κι' ἀπὸ φιλιὰ κι' ἐγὼ ὁ ἄντρας σὰ θὰ σβύσω θὰ σοῦ λείψουν, σταύρωσε τοὺς κόρφους σου, Μαριγῶ, νὰ μερῶσει τὸ αἷμα σου, καὶ σταύρωσε τὴν κοιλιά καὶ τὸν ἀφαλὸ σου νὰ ξορκιστεῖ ὁ Πειρασμὸς ποὺ τυραγνᾷ καὶ ἀνάβει τις σάρκες, σταυρώσου ἀλάκκιρη καὶ μὴ λερώσεις οὔτε τὰ σεντόνια μου μηδὲ τ' ὄνομά μου, ἐσένα ἀφήνω νὰ εἶσαι στὸν κόσμῳ ὁ καπτὰ—Γιάννης ὁ Γκάκης.

Αὐτὸ τὸ σταύρωμα θέλω ἀπὸ σένα γιὰ νὰ διαβαίνει ὀλόασπρο τιμημένο καὶ περήφανο τὸ καρὰβι ταξιδεύοντας παντοῦ τὸ ὄνομα, τὰ ἔργατα, τὶς γνώμες καὶ τὴ Γενεά μου.

Εἶδεμὴ βαριόμοιρη ἀνίσως καὶ μοῦ καταφρονέσεις καὶ ἔαστοχήσεις τὸν « Ἀρχάγγελος » νὰ ῥέψει σὲ μικροτάξειδα ἀπραγὸς λερὸς ἀξαρμάτωτος, καὶ ρεμπελέψει τὸ παιδί καὶ γίνοι ἡ ντροπὴς μου καὶ σὺ παθιάρα γυρέψεις τὴ ζωὴ ποῦ σοῦ μένει νὰ τὴν περάσεις σὲ καινούργια ἀγάπη σὰν μιὰ μικρογυναικούλα, ἀντὶς σταυρωμένη Ἀφέντρα καπετάνισα, τότες θὰ γίνοι ὁ « Ἀρχάγγελος » στοιχειὸ πανέμορφο πλεούμενο νὰ ζεῖ μόνο στὰ φρένα καὶ στὶς καρδιὰς τῶν θαλασσινῶν κατὰ ποῦ τοῦ ἄξιζε νὰ ζεῖ καὶ στοιχειὸ κακῆς ὥρας ὄραμα ποῦ θὰ ἀγγελοκρούει τὰ καρὰβια καὶ θὰ τὸ βλέπουν οἱ θαλασσοδαρμένοι ναυαγοὶ πάντα σὰν τοὺς μέλλεται γιὰ ὑστερνὴ φορὰ ν' ἀγναντέψουν τὸν ἀπάνω κόσμο. Μαριγῶ, ποτέ σου νὰ μὴ δειλιάσεις, ἀκλόνητη καὶ στέρη νὰ κυβερνᾷς, κι' ἂν ἔρθει ὦρα ποῦ ἀθελά σου, ἔξ αἰτίας θεϊκῆς γιὰ νὰ γείνουνε τὰ γραφτά, ἔσπεσει ὁ « Ἀρχάγγελος » γιὰ τὸ παιδί, ὁ ἴσκιος μου ὁ πολυόμματος θὰ ὀδηγήσει τὸ καρὰβι σ' ἀγαθὸ λιμάνι. Τὰ στερνὰ τοῦτα τὰ λόγια ὁ καπετάνιος τ' ἀράδιασε μὲ κάπιον ἀγῶνα, κι' ἡ καπετάνισα ἀνατριχιάζοντας σύγκορμη ἀπὸ τὸ βάρος τὸλμησε:

— Τὶ τετοινοβάνεις μὲ τὸ νοῦ σου, Γιάννη μου, ἔμεῖς ἀκόμα ζωὴ ἔχομεν ὀμπρός μας καὶ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὁ ἴσκιος σου πάντα στὴ ρότα τὴν καλὴ καὶ σ' ἀγαθὸ λιμάνι ὀδηγᾷ τὰ ἔργα, τὶς γνώμες σου, καὶ τὸ καρὰβι, μὰ παρακουράστηκες, ἀφέντη μου, καὶ θὰ σε βλάψει.

— Ὁ ἴσκιος μου ; ναὶ μὰ φιλαόσουνα μὴ φύγεις ἀπ' τὸν ἴσκιό μου καὶ χαθεῖ, καὶ σὰ χαθεῖ ποῦ θὰ πᾶς νὰ διαφεντέψεις τὸ εἶναι σου ἀπὸ τὴ λάβα τὴ καφτερὴ τῆς κακῆς γνώμης. Κάθε κληρονομία, κάθε γνώμη, ὅσο τὴν κρατᾷς στὴν καρδιά κι' ὄλο γιὰ διαύτηνε πασκίζεις μὲ πίστη καὶ μὲ ἀγάπη πάει καλά, δύναμη καὶ

λαμπράδα τὴν ζώνει, περίβλεφτος γίνοιται ὁ δρόμος τῆς καὶ σὺ τῆς παληκαριάς σου ἀφέντης κηρίζεις κι' ἄλλους νὰ σ' ἀκολουθήσουν, εἰδεμὴ καὶ γίνεις ἀπιστὴ καὶ μιὰν ἀδύνατη στιγμὴ ἔαστοχήσεις τὸν πόθο σου, κι' ἄς εἶναι καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ φωλιάσει στὴν ψυχὴ σου κάτι ταπεινότερο, τότες χάθηκαν ὄλα, ῥέβει ἡ λαχτάρα, γκρεμίζεται ἡ κληρονομία, χάλασε ἡ γνώμη, στοιχιώνει καὶ γκρεμοβολαίει συθέμελο κυνηγώντας ἄλλα φρένα νὰ στεριώσει, κι' ὅσο δὲν βρίσκει τὰ φρένα ποῦ γυρεύει, γίνοιται ὁ βραχνᾷς τῶν ποθοπλαταγμένων, ἔτσι εἶνε, Μαριγῶ μου, καὶ τὰ καρὰβια λαχτάρεις κληρονομίες, γνώμες ποῦ ζοῦνε περισσότερο στὰ φρένα στοιχιωμένα, κυνηγώντας τὰ πλεούμενα, παρὰ τὴ θάλασσα γι' αὐτὸ φιλαόσουνα μὴ φύγεις ἀπὸ τὸν ἴσκιό μου καὶ στοιχιώσι ὁ « Ἀρχάγγελος ».

Αὐτὰ τὰ λόγια ὁ καπετάνιος τὰ εἶπε μὲ δροσερὴ γαλήνη κι' ἀταραξία, ἡ καπετάνισα δὲν ἀντιμίλησε γιὰ νὰ μὴν τὸν κουράσει μὲ τὴν ὀμιλία παρὰ ἔγυρε ταπεινὰ τὸ κεφάλι μὲ σχῆμα ὑπομονῆς σὰν νὰ δέχτηκε ὄλα τὰ λόγια κατὰκαρδα, ὁ καπετάνιος μὲ τὰ μάτια παρακολούθησε ὅλη αὐτὴ τὴ σιωπηλὴ ὑποταγὴ καὶ μὲ τρεμαμένη φωνή :

— Ἔλα κοντά μου, τῆς ἔκανε, τὴν πῆρε στὰ μπράτσα του ποῦ εἶχαν ἀκόμα ὅλη τὴ δύναμη ἑνὸς κοινοῦ ἀντρα καί :

— Μαριγῶ μου κακομοῖρα—τῆς εἶπε ἀγκαλιάζοντας τὴν καὶ κοιτώντας τὴν ἐπίμονα στὰ μάτια, κι' οἱ δυὸ μονάχοι τοὺς παραδοθήκανε γιὰ λίγα λεφτὰ σὲ φιλιὰ, τὰ προσωπά τοὺς θερμοβραχίκανε δακρυσμένα καὶ σὰ χωριστήκανε ὁ καπετάνιος πλαγιάζοντας πάλε στὴν κοκέτα ψιθύρισε μονάχος του — Αμοιρὴ Μαριγῶ

* *

Περάσανε σαράντα ὄρες, ὁ καπετάνιος εἶχε συνέρθει καλύτερα, ἡ καπετάνισα ἀναθάρρησε, κι' οἱ ναῦτες ζωρέψανε, ὁ καπτὰ—Γιώργης κρατώντας τὸ κομάντο τῶν ἀρμένων, ἄρχεψε κάτι ν' ἐλπίζει· ὡστόσο

τὰ συνιάλα τὰ εἶχε ἀφημένα ἀνάλαχτα στὸ τελευταῖο κοντάρι ν' ἀνεμοδέρνουνε ζητώντας βοήθεια. Ὁ « Ἀρχάγγελος » εἶχε καβατζάροι τὰ ρέματα κι' ἀρμένιζε ἀπάνω στὴ ρότα πὸν τραβᾶνε ταξειδεύοντας τὰ ποστάλε. Τώρα ὁ καπτὰ—Γιώργης ἐξέταξε μὲ περισσότερη προσοχὴ κι' ἐλπίδα τὸν ὀρίζοντα· ἡ ἀδερφή του μιὰ στιγμὴ πὸν ἤσυχάζεν ὁ καπετάνιος ἐβγῆκε στὴν κουβέρτα νὰ ἰδεῖ τὸν ἀδερφό της.

— Πῶς εἶναι, τὴν ἀρώτησε.

— Καλύτερα, ὄλο καὶ πιὸ ἥσυχος φαίνεται· τώρα κοιμάται πάλι, τί λὲς Γιώργη θὰ τὴ γλυτώσει; νὰ μὴν τοῦ ἔρθει, Παναγιά μου, ἄλλη σκέπαση.

— Ξέρω κι' ἐγώ, ἔκανε συλλογισμένος ὁ ἀδερφός της, ἀν δὲν τοῦ ἔρθει ἄλλη φορὰ, ἐλπίζω ν' ἀνταμώσωμε καὶ κανένα παστάλε ν' ἀρθεῖ νὰ τονὲ δεῖ γιατρὸς, ἴσως τοῦ δώσει κανένα ρεμέντιο καὶ δοῦμε καλύτερη, τώρα λὲς ὄλο κι' ἡσυχάζει αἶ;

— Ναί, γιατί μ' ἀρωτᾷς ἔτσι ὑποφτα, μήπως εἶναι κακὸ σημάδι πὸν εἶναι ἡσυχος;

— Ἄ! μπά, κανεὶς δὲν ξέρει τί εἶναι κακὸ σημάδι, πρῶτα ὁ Θεὸς ἄς ἐλπίζωμε περαστικά.

— Ἄμην, Χριστέ μου, πάω πάλε κάτω, Γιώργη, ἔκανε ἡ καπετάνισα κι' ἀπὲς ἀγναντέβοντας τὸν Ὠκεανό, δὲν βλέπεις ἀτυχία νὰ μὴν ἀνταμώσωμε κανένα πλοῖο, τράβηξε στὸ ταμπούκιο, ὁ καπτὰ—Γιώργης τὴν ἀκλούθησε μὲ τὸ μάτι του ὥσαμε νὰ κατεβεῖ, κι' ἀπὲς μέσα του ἀνανοήθηκε.— Δυστυχισμένη, θαρρῶ πὸς ἔχει τὴν καλύτερὴν σὺνῆ τοῦ θανάτου, αὐτὴ ἡ καλύτερὴ σὺνῆ καὶ ἡ ἡσυχία πὸν τὸν ἔπιασε δὲ μοῦ φαίνεται καλό.

Ὁ « Ἀρχάγγελος » ταξίδευε ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα πολὺ γαλήνια, εἶχε πάψει τὸ σκαμπανέβασμα, τὰ κύματα εἶτανε στρωτά, ὁ ἀγέρας ἀλαφρὸς καὶ φρέσκος, γεμίζανε τὰ πανιά του, καὶ γέρνοντας ἀλαφρὰ στὴ μᾶσκα του ἀρμένιζε γλήγορος, λεβέντης κι' ἄξιος, ἔτσι ὅπως ἐξοῦσε στὴν ψυχὴ τοῦ καπετάνιου του· ἡ σκιά του ἀδρῆ ἀπλωνότανε ἀπάνω στὰ κύματα καὶ γλυστεροῦσε ἀπὸ

τὸ ἓνα στὸ ἄλλο, ἐνῶ ὅλη του ἡ κορμοστασιά καθρεφτιζότανε στὰ βάρη, ἀναδίνοντας ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν ὁμορφιά του, πὸν ὀλοένα ἐσκίζε τὴ θάλασσα, ἀφίνοντας πίσω της ἀρφανεμένα τὰ νερὰ πὸν τὴν καθρέφτισαν, νὰ στριφογυρίζουνε κλαψιάρικα στὸ αὐλάκι, πὸν φλοίσβιζε βοηχητὰ πίσω ἀπὸ τὸ τιμόνι του, καὶ ξεψυχοῦσε ἀλάργα ἀγναντέβοντάς τον, μιὰ γιὰ πάντα. Ἔτσι, πολλὰ ὁμορφα πράματα ταξειδεύουνε μιὰ φορὰ μέσα στὰ κύματα τοῦ νοῦ μας, κι' ἀπὲς ἀρφανεύουν οἱ λογισμοὶ μας μὴ μπορώντας, καὶ μὴν ἐλπίζοντας νὰ ξανακαθρεφτίσουν τὴν ὁμορφιά, πὸν περνᾷ σὰ σκιά карабиου, ἀπάνω ἀπὸ ἀπέραντο Ὠκεανό. Ὁ « Ἀρχάγγελος » μὲ τὸ μασκάρισμα ἔτριξε, οἱ σταυρωσιές του βογγούσανε ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ φρέσκου ἀγέρας, καὶ τὸ πλοῖο προχωροῦσε ὀλοένα γληγορότερα.

Ὁ καπτὰ—Γιώργης στὴν τιμονιέρα σὰν ξαφνισμένος ἀπὸ κάποια συλλογὴ τινάχτηκε, ἔκανε μερικὰ βήματα ἀπάνω κάτω, ἀπὲς στάθηκε, κοίταξε γύρω γύρω.

— Μανώλη... φώναξε μιανοῦ ναῦτη, πὸν καθότανε πέντε ἕξι βήματα πιὸ πέρα, ἀπάνω σὲ ἓνα μπάλο· ὁ ναῦτης στάθηκε ἀμέσως ἐμπρὸς του πρόθυμος, — Ἰσα γειά σου, ἀνέβα στὸ ἄλμπουρο καὶ κοίτα καλὰ νὰ δεῖς φαίνεται τίποτα;

Ἄμέσως ὁ ναῦτης πετάχτηκε ἀπάνω στὶς σκαλωσιές καὶ σὲ λίγο εἶτανε ἀνεβασμένος ἀπάνω στὸ πόμολο.

— Φαίνεται τίποτα; τὸν ἀρώτησε μὲ συνθηματικὰ κινήματα τῶν χειρῶν ὁ καπτὰ—Γιώργης.

— Τίποτα καθαρὸ, ἀπάντησε ἀπὸ τὸ ὕψος ὁ ναῦτης μὲ τὸν ἴδιο τρόπο—κάτι σὰν καπνὸς ξαμῶνε δεξιὰ μας, μὰ μπορεῖ καὶ νὰ μὴν εἶναι, νὰ σταθῶ λίγο νὰ παρατηρῶ;

— Πάει καλὰ τοῦ ἔγνεψε ὁ καπτὰ—Γεώργης καὶ πῆγε καὶ στάθηκε ἀκίνητος κοντὰ στὴν τιμονιέρα· ὁ ναῦτης κατέβηκε ἀπὸ τὸ πόμολο κοντὰ, στάθηκε στὴν πρώτη σταυρωσιά, καὶ κάθισε ἀγναντέβοντας ὑπομονετικά· κι' ἀπὲς ὄλο τὸ πλοῖο βυθίστηκε σὲ μιὰν ἀταραξία βαθειά, μόνον ὁ κρότος τῆς ἀλυσσίδας τοῦ τιμο-

νιοῦ τάραιζε πότε πότε τὴν ἡρεμία, μαζὺ μὲ τὰ τριξίματα τῶν σκοινιῶν, τόσο μόνο, ὡς εἶναι οἱ παλμοὶ τῆς καρδιάς στὰ στήθια τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ σὰν γιὰ λίγο σταματούσανε κι' αὐτοὶ οἱ παλμοὶ τοῦ καρδιοῦ, τότες ἀνάμεσα στὴ γαλήνη ἀδελά σου προμάντευες καὶ περιμένεις κανένα ξεφωνητὸ, γιὰ ἐλπίδας τοῦ ναύτη πού ἀγγάντευε ἀπὸ τὸ ψῆλος, γιὰ ἀπελπ

— Ὡ... ἦ... ὦ... ἦ ξαφνίσανε ὄλο τὸ πλοῖο καὶ τὸν ὠκεανὸ οἱ στριγγές φωνές τῆς ἀπελπισιάς κάτω ἀπὸ τὸ ταμπούκιο τῆς κάμαρας τοῦ καπετάνιου.

— Βο... ἦ... θειὰ στρίγγησε ξακολουθώντας βοητήρῃ ἢ καπετάνισα. Ὁ καπτὰ—Γιώργης μὲ ἓνα πήδημα βρέθηκε κάτω οἱ ναῦτες σαστισμένοι μαζευτήκανε πρύμα, ὁ τιμονιέρης ξασκόχησε τὸ τιμόνι ἀκυβέρνητο γιὰ λίγα δευτερόλεπτα, κι' ὁ ναύτης ἀπὸ τὸ πόμολο κατέβηκε νὰ πεῖ πὼς ὁ καπνὸς ξεκαθάρισε γιὰ βαποριοῦ.— Πάει συχωρέθηκε, εἶπεν ἓνας ναύτης ἀχνὸς ξεπροβάλλοντας ἀπὸ κάτω πού εἶχε πάει γιὰ βοήθεια, ὡς φαίνεται ξεψύχησεν ἀπάνω στὸ βῦθος τοῦ ὕπνου του, θὰ τοῦ ἦρθε ἄλλη σκέπαση στὴν καρδιά, τὴν ὥρα πού ἡ καπετάνισα ἀνέβηκε στὴν κουβέρτα, ὁ καπτὰ—Γιώργης διαφευγέβει τώρα τὴν καπετάνισα γι' αὐτὸ ἦρθε ἀπάνω. Ὅλα τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ ναύτη, ὅσο τ' ἀκούανε οἱ ναῦτες, ὄλο καὶ χλωμαίνανε, περιμένε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο νὰ πεῖ κἀνα λόγο, σὰν νὰ φοβοτανε καθένας, μὴν τύχει καὶ πεῖ κάτι ἀκατάλληλο κανέναν δὲ μίλησε, ὡσαμε πού ὁ Λοστρόμος μὲ φουσκωμένο στήθος καὶ ψυχὴ κινήθηκε νευρικὰ δυὸ βήματα.

— Παληόκοσμος. . . εἶπε κάνοντας μιὰ χρονομία ματαιότητος κι' ἔβγαλε νὰ κάνει τσιγάρο. Ἀρχίσανε τότες χαμηλόφωνα οἱ ναῦτες νὰ λένε μεταξύ τους κάτι ἀσυνάρτητα μιλήματα, κάτι ἀκατάλληλα γιὰ τὴν περίσταση λόγια ὄλα ἀξεκάρφωτα μὲ νοήματα σκόρπια ἀπὸ τὴν πνοὴ τοῦ Θανάτου, κι' ὁ « Ἀρχάγγελος » ; Ἄν εἶχε κανεὶς μύτια πού νὰ μπορούσανε νὰ βλέπουν τὴν εἰδὴ τῶν καρδιοῦν καὶ ψυχὴ πού νὰ καταλαβαίνει τοὺς παλμούς τους, θὰ βλεπε τὸν « Ἀρχάγγελο » χλωμὸ

καὶ λιγοψυχισμένο νὰ σκίξει βογγώντας λυπητερὰ τὰ κύματα πάντα ὁμοῦ μὲ τὴ λεβεντιά τῆς ψυχῆς τοῦ Ἀφέντη του.

— Φέρετε ἓνας λίγο ξύδι φώναξε ὁ καπτὰ—Γιώργης ἀπὸ κάτω, ἔτρεξε ἀμέσως ὁ παραγιὸς τοῦ μάγερα νὰ φέρει, σὲ λίγο σὰν τὸ πῆγε κάτω κι' ἦρθε ἀπάνω εἶπε :

— Πολεμείε ὁ καπτὰ—Γιώργης νὰ συμφέρεει τὴν καπετάνισα' λιγοθύμισε.

* *

Κάτω στὴν καμπίνα τοῦ καπετάνιου, ὄλα στὴν ἀταχτη θέση πού τᾶριχνε τόσα μερόνυχτα τώρα ἢ μόρα τῆς συμφορᾶς, ὁ καπετάνιος στὴν κοκέτα νεκρὸς πιά' ὅπως τὸ ξήγησε ὁ ναύτης στὴν κουβέρτα, κατέβηκε ἢ καπετάνισα κάτω, κάθισε ἀτάραχα σὲ μιὰ γωνιά μὴν τύχει κι' ἀνησυχῆσει ὁ ἄρρωστος, ξάφνου τῆς συνόμπε νὰ μὴν ἀκούει τὴν ἀνάσα του πού ἦτανε βαρεία, γύρισε ἄθελα τὰ μάτια τῆς στὰ εἰκόνισματα, τὸ καντῆλι ἦτανε σβυστό, χύθηκε σὰν ξένη πρὸς τὸν ἑαυτὸ τῆς στὴν κοκέτα τοῦ ἀντρός τῆς, ὁ καπετάνιος μισοξεστὸς εἶχε στυλωμένα τὰ μάτια χωρὶς ζωὴ. Βρῆκε ὅλη τὴ δύναμη τοῦ ἀντρός τῆς μέσα τῆς, ἄπλωσε γενναία τὰ χέρια τῆς, καὶ τοῦ κράτησε σφαλιχὰ τὰ μάτια. Ὅσες στιγμὲς σάρκα μὲ σάρκα κοντὰ στὸ νεκρὸ τοῦ ἔκλεινε τὰ μάτια δὲν αἰστάνθηκε καμμιάν ἐντύπωση. Ὅταν ὁμοῦ τραβήχτηκε κι' εἶδε ἀπὸ κάποια ἀπόσταση, χωρισμένη καὶ νεκρὴ τὴ μισὴ ὑπαρξὴ τῆς, ξύπνησε μέσα τῆς τὸ γεννησίμιο τῆς αἰσθημα καὶ ἔξεσπασε σὲς γυναικίσιες λυπητερὲς στριγγές τοῦ πόνου. Στὸν ἀδερφό τῆς, σὰν κατέβηκε κάτω, ξήγησε μὲ τὰ λίγα λόγια πού φράνουνε γιὰ νὰ φανερώσουν τὸ χαμὸ :

— Ἄψυχο καὶ νεκρὸ τὸν ἦρα Γιώργη.. Γιώργη σὰν τὸ πουλάκι ξεψύχησεν ὁ ἀφέντης μας . . . Γιώργη . . . δὲν βαστῶ . . . ὦ καὶ ἔμεινε ξερὴ, τὴνὲ πῆρε στὰ χέρια του ὁ Ἀδερφός τῆς κι' ἄρχισε μὲ τριψίματα, μὲ τινάγματα, μὲ χτυπήματα, καὶ τὴνὲ συνέφερε'

σάν κατέβασε ὁ παραγιὸς καὶ τὸ ξύδι, τὴν ἔτριψε, τῆς ἔδωκε νὰ μυρίσει, ἄνοιξε τὰ μάτια της σάν ἄνθρωπος χωρὶς ἐνθύμηση, σάν εἶδε γύρω της ξαταθυμήθηκε κι' ἔκανε ν' ἄλλοφρονήσει πάλε. Ὁ Θωμᾶς τὸ παιδί τους μὴ νοώντας τὴ σοβαρότητα ὄλων ποὺ συνέβαιναν ἔκλαιε φοβισμένος δυνατά — Πήγαινε ἀπάνω, Θωμά, νὰ πεῖς νὰ σοῦ δώσουνε σταφίδες. Τὸ παιδάκι ἔπαψε τὰ κλάματα καὶ ἀνέβηκε μὲ δισταχτικὸ βῆμα ἀπάνω.

— Μαριγὼ κουράγιο, ζωὴ σὲ λόγου μας, ἄρχεψε παρηγορόντας τὴν ὁ ἀδερφός της, ἔχεις δίκιο, τὸ δίκιο σου εἶναι μεγάλο, τὶ νὰ κάνουμε, τόσο εἶταν γραφτό του τοῦ Καπτὰ—Γιάννη μας, ἔδω ἄρχεψε δακρῦζοντας κι' ὁ καπτὰ Γιώργης, δακρῦζοντας ὁμως σιγανά, ἐκείνο φαινότανε, Μαριγὼ, ὁ συχωρεμένος ἀλάκαιρος ἄντρας τοῦ κατέβηκε ἢ σκέπαση στὴν καρδιά δυνατῆ, τοῦ ἦρθε φαίνεται καὶ δεύτερη..

— Τὶ εἶτανε αὐτὸ ποῦπαθα ; τὶ συμφορὰ, Χριστέ μου ; πὸς τῶλπιζε, Γιάννη μου, νὰ μᾶς ἀφήσεις ὄρφανούς ; καὶ μ' ἀφηρες τὶς ὀρμήνιες σου, ἄντρα μου, τὸ νόησεν ἡ ψυχὴ σου, καπετάνιο μου, κι' ἐγὼ δὲ σὲ πίστευα ἢ ἄμοιρη, δὲν τῶλπιζα, Γιάννη μου, δὲν τὸ περιμένα. Καλὲ Θεέ μου, τὶ νὰ κάνω τώρα ; μονολογοῦσε ὄλο ἔτσι ἡ λύπη μὲ τὸ στόμα τῆς καπετάνισας.

— Τίποτα, τώρα θὰ κυτᾶξεις τὸ κομάντο τοῦ ἔχεις, ἔχετε παιδί ν' ἀναστήσετε νὰ κληρονομήσει τὸν Πατέρα του, καὶ Δόξα σοι ὁ Θεὸς κ' ἐγὼ εἶμαι ἔδω...

— Ναί, Γιώργη, ἐσὺ εἶσαι ἔδω, τόπε κι' ὁ συχωρεμένος, ἐσὺ νὰ καπετανέψεις τὸν « Ἀρχάγγελο », στὰ χαρτιά, κι' ἄξαφνα σάν νὰ στέριωσε ἡ ψυχὴ της μέσα της, κι' αἰστάνθηκε τὴν ἐνέργεια τῆς ψυχῆς τοῦ ἀντρός της πρόστεσε : κι' ἐγὼ θάμαι καπετάνισα στ' ἀλήθεια, θὰ διαφεντέσω κι' ἐγὼ τὸ καράβι, νὰ τὸ παραδώσω στὸ παιδί ἔτσι ὡς τὸ διάταξε ὁ συχωρεμένος.

— Ναί ἔτσι μάλιστα, κι' ἐγὼ ὅ,τι μπορῶ νὰ σὲ βοηθήσω στὸ σκοπὸ σου, τώρα ἠσύχασε νὰ κοιτάζουμε τὰ πρεπούμενα νὰ τὸν σαβανώσουμε πρὶν κρυώσει.

— Ναί, Γιώργη, νὰ κοιτάζουμε τὶ πρέπει, εἶπε στερεώτερα κι' ἡ καπετάνισα.

Σφύριξε μιὰ ὁ καπτὰ—Γιώργης, ἦρθε κάτω ἕνας ναύτης.

— Ἐλάτε δυὸ κάτω νὰ βολέψουμε τὸ συχωρεμένο. Ἐσύ, ἂ θέλεις, Μαριγὼ, ἔλα νὰ πᾶμε πάνω ἂ δὲ βασιτᾶς.

— Ὅχι... ὄχι... δὲν ἀφίνω ἐγὼ τὸν ἀφέντη μου ἐγὼ θὰ τονὲ στολίσω. Στὸ ἀναμεταξὺ κατεβήκανε δυὸ ναῦτες.

— Καπτὰ—Γιώργη, εἶπε ὁ ἕνας, ὁ καπνὸς ποὺ εἶδε ὁ Μανώλης ξεκαθάρισε πιὸ καλά, σῶμα ὁμως δὲ φάνηκε.

— Ἄ!.. γειά σου, εἶδες ἐκεῖ τὸ ξέχασα, ἀγκαλιὰ τώρα γιατρὸς τὶ μᾶς χρειάζεται.

— Μᾶς τότε γιάτρευσε ὁ Χάρος, τώρα τὶ νὰ τὸν κάνουμε τὸ γιατρό, εἶπεν ἡ καπετάνισα· βλέπεις, Θεέ μου, καὶ ἔδω δὲν εἶχαμε τύχη νὰ τονὲ δεῖ γιατρὸς γιὰ μιὰ παρηγοριά.

— Τὸ μόνο, νὰ συνιολάρουμε ν' ἀρθεῖ ἕνας νὰ πιστοποιήσουμε τὸ θάνατο, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ τονὲ θάψουμε, ἔτσι εἶναι τῆς τάξης μιὰ καὶ βροῖσκειται πλοῖο ἀπάνω στὴ ρότα μας, πήγαινε πὲς νὰ ριξοῦνε τρεῖς σμπάρα κάθε ἕνα λεπτὸ νὰ πάρει χαμπάρι νὰ μᾶς πλησιάσει. Ἡ διαταγὴ δόθηκε στὴν κουβέρτα ἀπὸ τὸ ναύτη καὶ σὲ λίγο ταράζανε τὸ πέλαγο τρεῖς κανονιὲς στὴ σειρὰ. Στὸ ἀνμεταξὺ οἱ ναῦτες κι' ἡ καπετάνισα ξεντύσανε τὸ νεκρὸ καὶ τὸν βάλανε πλυμένα ἀσπρόρουχα, ἔπειτα τονὲ σκεπάσανε μ' ἕνα λευκότατο ἄπλυτο καραβόπανο, κατεβάσανε τὸν Ἄη Νικόλα, ἀνάψανε ἕνα κερὶ τρεῖς κατὰ σειρὰ σμπάρα ταράζανε τὶς ἐτοιμασίαις, εἶτανε ἡ ἀπάντηση στὰ δικά τους, τὸ πλοῖο εἶχε ἐννοήσει καὶ ζύγωνε. Ὁ καπτὰ Γιώργης ἀνέβηκε ἀπάνω νὰ συνεννοηθεῖ. Σάν ἐβγήκε στὴν κουβέρτα πῆγε ἴσια στὴν τιμονιέρα, πῆρε τὸν κώδικα στὸ χέρι, σ' ἕνα ναύτη ποὺ φώναξε νὰ τὸν βοηθήσει εἶπε καὶ κατέβασε τὰ συνιάλα, τοῦδωσε νὰ ἰσάρει τέσσερα

ἄλλα, τὸ πλοῖο πὸν κάπνιζε προηγούμενα τώρα ξεκαθάριζε καλὰ εἶτανε μεγάλο φορτηγὸ — Ὁ καπετάνιος μας ἀπέθανε πρὸ μιᾶ ὥρα παρακαλῶ πλησιάστε με νὰ πιστοποιήσετε τὸ Θάνατο» ἔτσι λέγανε τὰ νέα συνιάλα τοῦ «Ἀρχάγγελου». «Ἐνόησα θ' ἀρθεῖ ὁ γιατρός. Τί σημαία εἶστε ;» ἀπάντησε ἀμέσως τὸ φορτηγὸ ἰσάροντας τρία συνιάλα καὶ σημαία γαλλικὴ στὸ πρυμιὸ ἄλμπουρο. Ἀμέσως ὕψωσαν ἀπὸ τὸν «Ἀρχάγγελο» τὴν Ἑλληνικὴ κι' ἔπειτα περιμένανε νὰ πλησιάσει τὸ βαπόρι. Στὸ ἀναμεταξὺ ἐτοιμάσανε οἱ ναῦτες τὴ σκάλα, κι' ἀπὸ τὸ γαλλικὸ φαινούτανε ἡ φελούκα κατεβασμένη καὶ κρεμασμένη ἀπὸ τὰ σκοινιά στὰ καπόνια. Σὰν ἐπλησίασε ἀρκετὰ — «Ἀπὸ τί ἀρρώστια ;» συνιαλάρισε ἀρωτώντας τὸ γαλλικόν. — «Ἀποπληξία» ἀπάντησε τὸ καράβι, ἔπεσε ἡ φελούκα στὸ γιὰλὸ καὶ κατόπι ἀπὸ δέκα λεπτὰ ἔπιανε τὴ μπαρούμα πὸν τῆς ἔρριξε ὁ «Ἀρχάγγελος». Ὁ καπτὰ Γιώργης δεξιώθηκε στὴ σκάλα τοὺς δύο ἀξιωματικούς, τὸ δεύτερο πλοίαρχο καὶ τὸ γιατρὸ τοῦ γαλλικοῦ φορτηγοῦ. Πρῶτα — πρῶτα τὸν συλλυπήθηκαν σφιγγώντας του τὸ χέρι, παρόμοια συλλυπήθηκαν τὴν καπετάνισσα, πὸν ἀνέβηκε κείνη τὴν ὥρα στὴν κουβέρτα.

— Μαζὺ μὲ τὴν ἔκφραση τῆς λύπης σὰς παρακαλοῦμε νὰ δεχτεῖτε καὶ τὰ συχαρήκια μας πὸν ἔχετε γυναῖκες καὶ σὰς ἀκολουθᾶνε στὰ ταξίδια, εἶπεν ὁ γιατρός στὸν καπτὰ Γιώργη, σὰν τοῦ σύστησε πὸς ἡ καπετάνισσα εἶτανε ἀδερφή του, καὶ γυναῖκα τοῦ νεκροῦ.

— Εὐχαριστῶ πολὺ, εἶπεν ὁ ἀδερφὸς περήφανος, καὶ τοὺς ὀδήγησε στὴν καμπίνα πὸν εἶτανε ὁ νεκρός.

Μπήκανε ὅλοι μ' εὐλάβεια κι' ἀμίλητοι μέσα, ὁ γιατρός πλησίασε μὲ σεβασμὸ ἐξέτασε τὸ νεκρὸ ὅτι εἶχε νὰ ἐξετάσει κι' εἶπε στὸν καπτὰ Γιώργη πὸς εἶναι ἔτοιμος νὰ πιστοποιήσῃ τὸ θάνατο, φέρανε χαρτί, ἐσυντάξανε τὸ ἔγγραφο γαλλικὰ καὶ τὸ ὑπογράψανε οἱ ἀρμόδιοι, ἔπειτα τὴν πράξη καὶ στὸ ἡμερολόγιο τοῦ «Ἀρχάγγελου» ὑπογράψανε οἱ γάλλοι καὶ σηκωθῆκα-

νε πολὺ συγκινημένοι νὰ φύγουνε, τοὺς ξεπροβόδοσαν πάλε ὥσαμε τὴ σκάλα, τοὺς εὐχαρίστησαν δυὸ καὶ τρεῖς φορὲς, κι' ἔπειτα ἀπὸ μερικὴν ὥρα ἡ φελούκα εἶτανε ἀπάνω στὸ γαλλικόν, πὸν τοὺς ἀποχαιρετοῦσε μὲ συνιάλα εὐχόμενο καλὸ ταξίδι καὶ καλὴ παρηγοριά, ἐνῶ ὁ «Ἀρχάγγελος» ἀπόμεινε μόνος στὸν Ὁκεανὸ γοργοταξιδεύοντας γιὰ ὑστερὴν φορὰ τὸ κουφάρι τῆς ψυχῆς του, τὸν Ἀφέντη του.

Περάσανε δυὸ ὥρες κι' ὁ ἥλιος χαμήλωσε λαμπρὸς στὴν πρύμη τοῦ καραβιοῦ, ὁ ἴσκιος του θέριεβεν ὀλοένα ἔτσι ὡς ἐφαινότουν πελώριος μὲ τ' ἀνοιχτὰ πανιά καὶ προταξείδευε ἀπάνω σι' ἀπλωτὰ κύματα, πορφύρωσαν οἱ λευκὲς μπογιὲς τοῦ «Ἀρχάγγελου» καὶ σὰν ἄγγισε σύρριζα τὴ θάλασσα ὁ ἥλιος ἀπὸ ὅλα τὰ στρογγυλὰ παραθυράκια τῆς πρύμης ξάπλωσε τὶς ἀχτίνες του ἀπάνω στὸ νεκρὸ πὸν στὸ ἐρχόμενο δύσεμα δὲ θὰ τὸν ἔβλεπε πιά. Ὁ καπνὸς τῆς λαμπάδας πὸν ἔκαιε σιμά του, κηθῶς καὶ ὁ καπνὸς τοῦ λιβανιοῦ στὸ θυμιατό, ἔσμιξαν μὲ τὶς ἀχτίνες πὸν πέφταν μὲς στὴ καμπίνα, σὰν προβολή, καὶ σχηματίστηκε ἓνα ἀλλόκοτο πολύχρωμο σύννεφο πὸν ἔδωσε γιὰ λίγες στιγμὲς μιὰ παραξένη φωτοβολή, πὸν ὅσο χαμήλωνε ὁ ἥλιος, τόσο δυνάμωνε. Οἱ λίγοι ναῦτες πὸν φυλάγανε τὸ νεκρὸ, αἰστανθήκανε κάτι ἀνώτερο ἀπὸ τὶς αἰστησῆς τους, καὶ δὲ μιλῆσανε, ἡ καπετάνισσα πὸν παρακολούθησε μὲ κάπια λαχτάρα, ὅλη αὐτὴ τὴ φωτοπλημμύρα, τοῦ ἡλιου, μόλις τὸ δραματικὸ σύννεφο ἄρχισε κι' ἀδυνατίζε ἐξαιτίας πὸν ὁ ἥλιος ἄρχισε νὰ βυθίζεται στὴ θάλασσα, ἀναστέναξε ἐγκάρδια :

— Πάει, Γιάννη μου, σ' ἀποχαιρέτησεν ὁ ἥλιος, Καλέ μου, καὶ ἄρχισε μ' ἀντρῖκια δύναμη νὰ λιγοδακρύζει.

*
*

Ἐκείνη τὴ νύχτα, μιὰν ἄκρα σιωπὴ καὶ γαλήνη βασίλευε ἀπάνω στὸ καράβι. Ὁ «Ἀρχάγγελος», σὰν ὀδηγημένος ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀφέντη του, προχωροῦσε γαλήνια καὶ στέρεα στὸ δρόμο του, στὴν πλώ-

ρη, κάτου ἀπὸ ἓνα ῥικούπερο πρόχειρο, καμωμένο ἀπὸ παλιὰ πανιὰ τοῦ карабиоῦ, ὁ караβομαραγκὸς τοῦ πλοίου ἔφτιανε τὴν κάσα γιὰ τὸν νεκρό. Ροκάνιζε στερεὰ στάνια ξύλα κατραμωμένα καὶ τὴν ἔφτιανε ἀλόχωρη καὶ μὲ πόθο, ὅπως τ' ἄξιζε τοῦ καπετάνιου· στὴ μέση τοῦ ῥικούπερου, ἓνα παλιὸ φανάρι, καὶ γύρω στὸ μαραγκὸ δυὸ τρεῖς ναῦτες, ποὺ δὲν εἴτανε βάρδια, λέγανε ἀφαιρεμένα σὰν κάθε βράδου διάφορες κουβέντες τῆς τέχνης τους, κι' ὡστόσο ἡ σκέψη τους εἴτανε πάντα στὸ νεκρό, γιατί βλέπανε τὸ μαραγκὸ ποὺ ὀλοένα ἔφτιανε καὶ τέριαζε τὰ ξύλα τῆς κάσας του. Σ' ὅλη τὴν ἄλλη κουβέρτα τοῦ карабиоῦ ἤσυχια, ἔξδν στὴ τιμονιέρα, ἄγρυπνος ὁ τιμονιέρης μὲ καρφωμένα τὰ μάτια του στὸν μπούσουλα. Ὁ καιρὸς τόσο εἶχε στρώσει, ποὺ τὸ καράβι ἀρμένιζε γραμμὴ, σὰ βαπόρι καὶ οἱ ναῦτες τῆς βάρδιας ἀκίνητοι στὶς θέσες τους, φαινόντανε μέσα στὸ σκότο, ποὺ καὶ ποὺ, μόνο ἀπὸ τὶς ἀναλαμπές τοῦ τσιγάρου τους. Κάτω στὴν καμπίνα ξενυχτοῦσε ἡ καπετάνισσα, ὁ καπτὰ-Πιῶργης, καὶ δυὸ τρεῖς ναῦτες ποὺ εἴτανε παλιροὶ μέσα στὸ καράβι. Τὰ κεριά ποὺ φωτίζανε τὸ νεκρό, προσθέτανε στὸ συνηθισμένο φῶτισμα τῆς κάμαρας ἓνα ἀδρότερο φῶς, κι' ἡ λαμπρότη τοῦ ἔδινε στὸ ὄλο τῆς κάμαρας μιὰν ἀσυνήθιστη ὄψη, καὶ σὰν πανηγυρισμοῦ καὶ σὰν ξενυχτιοῦ λύπης. Ὅλοι κουβεντιάζανε καὶ λέγανε ἀδιάφορα διάφορες ἱστορίες, μὲ σιγανὴ φωνὴ καὶ μὲ τόνο προσποιητό, σὰ νὰ θέλανε μὲ τὰ λεγόμενα, νὰ μεταφέρουν τὶς φαντασίες καὶ τὰ λόγια τους μακριὰ ἀπὸ τὸ θλιβερὸ θέαμα ποὺ τοὺς τραβοῦσε ἐπίμονα πρὸς τὴ μνήμη τοῦ καπετάνιου, ποὺ κοίτουταν νεκρὸς ξαπλωμένος μπροστά τους. Ὁ ἓνας τους κάθε τόσο ἔβραζε σ' ἓνα καμινέτο καφέδες ὀλόπικρους καὶ πίνανε στὴ σειρὰ νὰ ξαγρυπνοῦνε, καὶ μόνο ἡ καπετάνισσα βουβὴ μὲ συλωμένα τὰ μάτια πρὸς τὸ κουφάρι τοῦ ἀντροῦς της, ξάγρυπνη καὶ στέρεη στὴν καρδιά της δὲν κουβέντιαζε, μόνε ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ φούσκωνε τὸ στῆθος της κι' ἀνέβαινε παλμὸς δυνατὸς ὥσαμε τὰ μηλίγγια της κι'

ἀπὸς χαμηλώνειν ὁ παλμὸς χωρὶς νὰ βγάζει ἄχνα. Ἔτσι ὅλη τὴ νύχτα τονὲ ξενύχτισε, κυρὰ κι' ἀρέντρα τοῦ πόνου της, καὶ σὰν τὴν αὐγὴ ὁ ἥλιος μπῆκε στὴν κάμαρα ἀπὸ τ' ἀντίθετα στρογγυλὰ παραθυράκια ποὺ βγῆκε ἀπὸ βραδύς, τὴνὲ βρῆκε πιὸ χλωμὴ, μὰ καὶ πιὸ σκληρὰ βαστώντας στὰ δόντια της τὴ θλίψη. Προχώρησε ἡ μέρα, καὶ σὰν ὁ μαραγκὸς ἐτοίμασε ὀλότελα τὴν κάσα, οἱ ναῦτες ποὺ τονὲ σαβάνωσαν, τὸν ἔβαλαν μέσα φορεμένο τὰ γιορτερά ῥοῦχα του, ἡ καπετάνισσα τονὲ στόλισε καὶ σὰν τοῦπλυνε τὸ πρόσωπό τευ, καὶ μὲ κρασί καὶ ξύδι, τόσο ἐφάνταζε ἡ μορφὴ του, ποὺ ἔμοιαζε σὰ ζωντανὸς σὲ βαθὺν ὕπνο. Οἱ λυπετερές ὄρες, δὲν ξέρεις νὰ πεῖς ἂν περνᾶν γλήγορα, γιὰ σιγὰ· ἔχει στιγμές ποὺ σοῦ φαίνεται πὼς τρέχουν κι' ἔχει ἄλλες ποὺ φαντάζεσαι πὼς ἀργοῦν, ἡ ἀγωνία ποὺ φέρνει ὁ χαμὸς τοῦ Θανάτου στοὺς ζωντανοὺς δημιουργεῖ ἓνα αἶσθημα νὰ θέλεις νὰ γλυτώσεις ἀπὸ τὴν ὄψη του μιὰν ὥρα ἀρχήτερα, κι' ἓνα ἄλλο, νὰ φοβᾶσαι πὼς ἅμα τὴ χάσεις θὰ ξεκολλήσει κάτι ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ σου, ποὺ θὰ χαθεῖ γιὰ πάντα, κι' ὡστόσο προτιμᾶς τὸ πρῶτο· μ' ὅλη τὴ λύπη ποὺ αἰστάνεσαι ἀπὸ τὸ χαμὸ, δὲ βλέπεις τὴν ὥρα νὰ λείψει τὸ αἶτιο ἀπὸ τὰ μάτια σου, καὶ σὲ πιάνει μιὰν ἀσυνείδητη βία, νὰ θαφτεῖ ὁ νεκρὸς, εἶναι ἓνα παράξενο αἶσθημα φόβου πρὸς τὸ θάνατο, ποὺ ἀθελά της ἡ ζωὴ τὸν ἀποφεύγει. Μ' αὐτὲς τὶς λαχτάρες πέρασαν ὅλες οἱ ὄρες μέσα στὸ καράβι, ὥσαμε ν' ἀρθεῖ ἡ ὥρα τοῦ ἐνταφιασμοῦ. Σὰν πέρασε μιὰ ὥρα ἀπὸ τὸ μεσημέρι κ' ἦρθε ἡ προσδιορισμένη ὥρα νὰ τὸν σηκώσουν, ἔσφιξε σ' ὄλων τὰ στήθια ἓνας κόμπος καὶ μαζεῦτηκαν ὅλοι ἀμίλητοι πρῶμα· εἶχαν ντυθεῖ τὰ γιορτερά τους καὶ πρόσμεναν στὴ σειρὰ ἀλλάζοντας λίγα λόγια, καὶ κάνοντας πολλὰ τσιγάρα συναμεταξύ τους.

(Ἔχει συνέχεια).

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΜΑΡΤΗΣ, ΑΠΡΙΛΗΣ 1913

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

— Λάβαμε τυπωμένο σὲ βιβλίο τὸ λόγο πού ἔβγαλε στὴ Σορμπόνα στὸ ἀνοιγμα τῶ μαθημάτων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας καὶ φιλολογίας ὁ κ. Hubert Pernot (Leçon d'ouverture du cours de langue et littérature grecques modernes). Πολὺ δύσκολος ἔνας ἐναρχτήριος γιὰ ἓνα τόσο σπουδαῖο καὶ πρωτόφαντο μάθημα*) μὰ ὁ κ. Περνὸ πολὺ μαστορικά ἐπύκνωσε σὲ μιὰ σύντομη μελέτη ὅ,τι ἔπρεπε νὰ πεῖ. Ὅστερα ἀπὸ ἕνα ἀριστοτεχνικὸ καὶ γεμάτο ἀγάπη γιὰ τὴ νέα Ἑλλάδα πρόλογο μίλησε σὲ γενικὲς γραμμὲς γιὰ τὴν ἀπέραντη γεωγραφικὴ χτήση τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας καὶ ἀπὸ πᾶν ἐποχὴ ἄρχισε νὰ γεννιέται τὸ ζήτημὰ τῆς καὶ γιὰ τὸ ζετύλιγμα τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας πού τὴν ἐχώρισε στὶς τέσσερις γνωστὲς ἐποχὰς ἀπὸ τὸ 12ο αἰῶνα ὡς ἄμα σήμερα. Πολὺ ἐπιτυχημένα κλειῶντας τὴν ὁμορφὴ μελέτη του τὸ γύρισε σὲ ἐπιστημονικὸ κἀνοντας ἀρκετὸ λόγο γιὰ τὸν πρῶτο πού ἐσπούδασε τὴ νεώτερη Ἑλλάδα «ἀπὸ καθάρια ἐπιστημονικὴ περιέργεια» τὸ Μαρτίνο Κρούζιο, τὸν «Πατριάρχη τῶ σπουδῶ μας» καθὼς τονὲ χαρακτήρισε καὶ γιὰ τὸ δικὸ μας τὸν Κοραῆ.

— Ὁ κ. Ψυχάρης ὁ περίφημος πρωταγωνιστὴς τῆς γλωσσικῆς μας ιδέας ἀγάπησε καὶ πῆρε ἓνα κορίτσι τὸν τελευταῖο τοῦτο μῆνα. Τὸ σημαντικὸ αὐτὸ ἐπει-

*) Ἐξὸν ἀπὸ μερικὰ μαθήματα γιὰ τὴ νεοελλ. φιλολογία πού ἔδωσε στὴ Γενέθῃ στὰ 1827 ὁ Ρίζος Νερούδος, εἶναι τὸ πρῶτο πού διδάχεται στὴν Εὐρώπη.

σόδιο τῆς ζωῆς ἐνὸς Ψυχάρη δὲ μπορούσε νὰ μὴ σκετιστεῖ καὶ μπερδευτεῖ μὲ τὸ Δημοτικισμὸ καὶ νὰ μὴν καταντήσει καὶ φιλολογικὸ ζήτημα (ἐννοοῦμε τὸ τελευταῖο του βιβλίο «Τὸ κρίμα τοῦ ποιητῆ») Στὴ μέση ὑπαρχε ἡ κυρία Ἑθική. Τὶ ἄλλο θέλανε; Οἱ κοντόθωροι περασπιστὲς τῆς ἐλύσαξαν, ἡ κακοήθεια ὀργίασε καὶ οἱ Δονκιχότες καθαρευουσιάνοι δὲν ἄφισαν ἀνεκμετάλλευτη τὴν περίστασι. Σάτωρος (!) ὁ Ψυχάρης, ἔλεεινοί καὶ ἀνήθικοί καὶ οἱ δημοτικιστὲς. Ὁ ἀνίδεος κόσμος ἀνοῖξε τὰ μάτια του, ἐστήλωσε τ' αὐτιά του καὶ χαρακτήρισε σύμφωνα μὲ τὴ στενὴ του τὴν ἀντίληψη τὸ ἐπεισόδιο. Καὶ τὸ συμπέρασμα; Τὸ Ζήτημὰ μας ἔπαθε ἀθρία καὶ αὐτὴ τὴ φορὰ. Ἐμεῖς ὅμως δὲν ἀγαναχτοῦμε. Θάχουμε καύκημα τὸν καινούργιον αὐτὸν ἔρωτα τοῦ Ψυχάρη· δείχνει τὴ μεγαλοσύνη του. Θὰ καμαρόνουμε πάντα τὸν ποιητὴ μὲ τὶς δυὸ μεγάλες καὶ ἀκέρειες ἀγάπες μέσα στὴν ἀγέραστη καὶ γεμάτη ζωὴ καρδιά του.— Ἀκριμάτιστος εἶσαι γιὰ μᾶς, ὦ ποιητῆ, καὶ αὐτὸ σὲ φτάνει.

— Ἐανάρχισεν ἡ ἐκδοσι τῶ «Χρονικῶν» πού εἶχε σταματήσει ἓνα διάστημα. Τὸ καλὸ ὅμως αὐτὸ περιοδικὸ ἔγινε τώρα ἀγνώριστο μὲ τὴν παραδαλὴ καθαρευουσιάνικη ὕλη του καὶ μὲ τὶς μπογὲς πού πασαλείφτηκε μὲ λίγα λόγια ξεπορνεύτηκε γιὰ τὰ χυδαῖα —ἀλλοίμονο— γούστα τοῦ κοσμᾶκη. Ἡ πληροφορία αὐτὴ δὲ θάχε βέβαια τὸν τόπο τῆς σὲ τοῦτο τὸ σημεῖωμα, ἀν τὸ περιοδικὸ, πού καταδεχοῦμαστε νὰ χουμε τὴν ἔνοια του, δὲν εἶταν τὸ μονάκριβο δημοτικὸ περιοδικὸ μέσα σ' ἔλη τὴν Πόλη. Τὸ κατάντημα τοῦτο τῶ «Χρονικῶν» ἄς τὸ μελετήσουν γιὰ μιὰ στιγμή οἱ δημοτικιστικὸι μας κύκλοι καὶ ἂ δὲ βροῦνε τὸ θλιβερὸ συμπέρασμα πού βγαίνει γιὰ τὸ «ζήτημὰ μας», νὰν τοὺς τὸ ποῦμε ἐμεῖς: Εἶστε ὑπεύθυνοί σεις καὶ μόνο ἐσεῖς, κύριοι δημοτικιστὰδες. Ἡ γλωσσικὴ μας ιδέα χόρτασε πᾶ ἀπὸ λόγια καὶ ἀπὸ ἀδιαφόρετους ἐνθουσιασμοὺς. Θέλει ἔργατα, ὑποστήριξι χεροπιαστὴ, χρηματικὴ ὑποστήριξι καὶ σεις σ' αὐτὸ τὸ ζή-

τημα βουθαίνεστε και κουφαίνεστε. Τί κι αν απογοητεύει και φαρμακώνει ή αδιαφορία σας τους λίγους που βασανίζονται και μαρτυροῦν γιά τήν ιδέα ; Έσας σάς φτάνει που λέγεστε δημοτικιστές ! "Ας είναι γι αυτό τὸ ζήτημα θά μιλήσουμε πλατιά σά γίνει ή εκθεση τῆς εκδοσῆς μας και δὲ θ' ἀργήσει.—Σὲ ὅσα εἶπαμε σκετικὰ μὲ τὰ «Χρονικά» προσθέτουμε και τὸ ἔξης : πὼς ἄλλο, ὁ διευθυντῆς τῆς πρώτης εκδοσῆς τους κ. Γεωργιάδης δὲν πιστεύουμε νάχει καμιὰ σκέση μὲ τὴ νέα εκδοση γιὰτι ὅσο κι αν απογοητεύτηκεν ὁ ἄνθρωπος, είναι δημοτικιστῆς και τὸ κάτω-κάτω θάχει χαραχτήρα.

— Μαθαίνουμε πὼς ἓνας ὄμιλος ἀπὸ ἐκλεχτους ἔρασιτέχνες εἶναι γιά νά παίξει τὸν «Οἰδίποδα Τύραννο» τοῦ Σοφοκλή, τὸ μεταφρασμένο και εκδομένο ἀπὸ τὸ συνεργάτη μας κ. Στέλιο Σεφεριάδη. Ἡ ιδέα πολὺ εὐγενικὰ και ἡ ἐκλογή δημοτικῦ ἔργου γιά παράσταση μᾶς κάνει ἀπὸ τώρα νά πιστέψουμε πὼς οἱ ἔρασιτέχνες που θά τὸ καταπιαντοῦν κρύβουν μὲς' στὴν ψυχὴ τους κάπιο ζωντανὸ καλλιτεχνικὸ αἶσθημα. Θάναι, ἀλήθεια, κάτιτι μέσα στὴν καλλιτεχνικὴ ξερατλα που μᾶς δέρνει αὐτὴν τὴν ἐποχὴ ν' ἀπολάψουμε ἓνα βράδι τὸν Οἰδίποδα στὴ γλώσσα μας. Γι αὐτὸ εὐκούμεσθε μ' ἔλη μας τὴ καρδιά νά ἐπιτύχει ἡ παράσταση.

— Ἡ ἐκδοτικὴ ἐταιρία «Tentatives d'art» τῆς Ἀλεξάνδρειας εκδοσε σὲ τόμο ἓνα δραματάκι τοῦ κ. Ζ. Χατζὸ τιτλοφορημένο : «Ἡ κλειστὴ θύρα.» Ὁ κ. Χατζὸ—κουτσοσυρμένος Χατζόπουλος— δὲ φαίνεται νάνα κανέναν ἀπ' τοὺς δυὸ Χατζοπουλέους τοὺς γνωστοὺς μὲ τὰ ψευδώνυμα Μποῆμ και Πέτρος Βασιλικός. «Τι ἔστι Χατζόπουλος» ἔχει τὴν καλοσύνη νά μᾶς τὸ πει ὁ κ. Γεώργιος Υ—Βρισιμιτζάκης στὴν εἰσαγωγὴ που κάνει στὸ δράμα και που εἶναι τυπωμένη στὸν ἴδιο τόμο. Ὁ κ. Βρισιμιτζάκης μ' ἔλη του τὴ φλυαρία και τὸ βούτημα που ἀγαπᾷ νά κάνει στὰ κοινωνιολογικὰ θέματα που βρίσκει ἀφορμὴ νά μᾶς ξετυλίγει ἀρπών-

τας ἀπ' ὅπου λάχει τὸ Nietzsche, τὸ Schopenhauer και τὸ Flaubert ὁμολογοῦμε πὼς τὴ σιλουέττα τοῦ κ. Χατζόπουλου μᾶς τὴ φκιάνει μ' ἓνα τρόπο σκερτσόζικο κι ἀρκετὰ πρωτόταπο. Ἡ εἰσαγωγὴ του εἶναι χαριτωμένη, δροσερὴ, γραμμένη μὲ πολλὴν ὄρεξη κι ἀξίζει νὰν τὴν προσέξει κανεὶς. Ὁ θαυμαστῆς τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου Χατζὸ ἀποφεύγει νά κάνει τὴν κριτικὴ τοῦ ἔργου. Εἶναι, λέει, «ἀστείον πρᾶγμα. Εἶνε τόσοσ ἐνοχλητικὴ, τόσοσ βαρυντικὴ τὴν συχαίνεταὶ φοβερὰ. Καὶ ἐξ ἄλλου πρέπει νά σκεφθῆ και βαρύνεταὶ.» Μὰ αὐτὰ τὰ λέγει γιά νά παίξει, εἶναι ἡ χαρακτηριστικὴ ιδιοτροπία τοῦ ὅφους του ὅλα αὐτὰ. Ἀφοῦ μᾶς μίλησε γιά τὸ «ἄτομον» τοῦ συγγραφέα και μᾶς τὸ φώτισε μάλιστα τόσο ζωερά, αἴντε νά καταλάβουμε και τὸ ἔργο του. Προχωρώντας ὁμοσ τοῦ ξεφεύγει ἀπάνου στὸ παίξιμό του και μᾶς ἔομολογιέπὼς «τὸ δρᾶμα τοῦ Χατζοπούλου εἶναι τὸ ὠραιότερον, τὸ ὅποσον ἐγράφη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλώσσαν.» Νὰν τὸ πιστέψουμε ; Μὰ ἄς τοῦ εἴξουμε κ' ἐμεῖς μιὰ ματιὰ κι' ἄς ποῦμε δυὸ λόγια μ' ἔλη «τὴν τρομερὰν περιφρόνησιν» που τρέφει γιά τις σκέψεις τῶν ἄλλων ὁ κ. Χατζόπουλος. Ἐπειτα μήπως θά φταῖμε ἐμεῖς γι' αὐτὸ ἀφοῦ μᾶς στάλθηκε—γιά κρίση βέβαια—τὸ βιβλίο ; Μὰ αν ποῦμε και τίποτα ἀνοησίες, θάναι που δὲ θὰν τὸ καταλάβαμε κ' ἔτσι πάλιν ὁ συγγραφέας δὲν ἔχει φόβο νά πάθει καμιὰ «ὕψιστην ἀπογοήτευσιν.»

Ἡ «Κλειστὴ θύρα» εἶναι ἓνα δραματάκι καθεαυτοῦ ὑποκειμενικὸ—«Χατζοπουλικὸ» ἂ λέγαμε θὰν τὸ χαρακτηρίσαμε καλύτερα— σὲ τρεῖς πολὺ σύντομες πρᾶξούλες. Ὁ Ἑρρῖκος και ἡ Χουάνα μένουν μαζί σ' ἓνα δωμάτιο ξενοδοχείου στὴν Ἀλεξάντρεια. Τὸ κουσέλι και τὸ ἀφούγκρασμα τῆς γυναίκας τοῦ ξενοδόχου και μιᾶς γυναίκας κάπιου δημοσιογράφου που μένει κι' αὐτὸς στὸ ἴδιο ξενοδοχείο μᾶς δίνει τὸ χαρακτηρισμὸ τῶ δυὸ παράξενων αὐτῶν συντρόφων ἡ καλύτερα μᾶς τὸν σκιστάρει και μᾶς ἀφίνει νὰν τονὲ συμπληρώσουμε ἐμεῖς. Ἀκούστε λίγα ἀπ' ὅ τι κουσελεύουν

οί δυο γυναίκες κ' εκείνα πού κρυφακούει απ' δξω απ' τήν κλειστή θύρα ὁ δημοσιογράφος :

— Δέν λές καλύτερα νά φύγουν. Θά λείψῃ τὸ τραγοῦδι τῆς.

— Κι' αὐτὴ ἡ κλειστὴ πόρτα !

— Ἡ βουδαμάρα, νά λές, αὐτῆς τῆς πόρτας. Τρεῖς μῆνες τώρα κλειστὴ, κλειστὴ, κλειστὴ... αἰώνως κλειστὴ. Ἀμάν... Μπαίνουν μέσα, κλείνονται καὶ δὲν ἀκοῦμε παρά, πότε—πότε, τὸ τραγοῦδι τῆς.

—... Κι' ἐν τῷ βήματι του !.. Μὰ πῶς ζοῦν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι !

(Ὁ δημοσιογράφος ἐπαναλαμβάνει ἐκεῖνα πού ἀκούει καὶ ἐχωρίζει ἀκριβῶς, ποῖος λέει τὰ μὲν καὶ ποῖος τὰ δέ...) Αὐτός : Ὁραία εἶσαι... εἶσαι ὄραία... Αὐτὴ : Δὲν σοῦ ἀρκεῖ...; Αὐτός : Γιὰ τὸ ἀριστερόν μου μάτι ἀρκετὸν εἶναι... Κι' σ' ἀγαπῶ τοῦ εἶπεν αὐτὴ... Αὐτός : Εἶναι γιὰ τὸ θέλω ἐγώ... Αὐτὴ : Δὲν εἶναι ἀρκετὸ γιὰ τὸ δεξιὸν σου μάτι...; Αὐτός : Γιὰ τὸ δεξιὸν μου...; Μὰ μένει κ' ἓνα ἄλλο... Τὸ μάτι τῆς ψυχῆς μου... κτλ.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη πράξις.— Ἡ δευτέρα ζετυλιγεται στὸ Παρίσι ὑστερα ἀπὸ ἕξ μῆνες μέσα σ' ἓνα hôtel meublé. Ἡ Χουάνα στὸ κρεβάτι ἄρρωστη ληθαργίζει. Ὁ Ἐρρίκος μὲ τὴ φίλην του Ραχὴλ στὸ ἴδιο δωμάτιο φήγουν καφὲ κουβεντιάζοντας. Ἡ Ραχὴλ τότε συμβουλεύει νὰν τὴν πάει στὸ νοσοκομεῖο κι' ὅσο γιὰ χρήματα τοῦ δανειζέται ἐκεῖνη. Ὁ Ἐρρίκος σκεπτικὸς, κουρασμένος, δίνει νὰ καταλάβει στὴ Ραχὴλ πῶς θέλει νὰν τὸν ἀφήσει ἡσυχά. Ἐκεῖνη τὸν καληνυχτίζει καὶ φεύγει· ὁ Ἐρρίκος τῆς σφαλáει τὴν πόρτα μισοξεστομίζοντας τὴ λέξη : «Putain...» Ἐδῶ μπορεῖ νὰ πεί κανεὶς πῶς δέεται τὸ δράμα καὶ πῶς τοῦτο τὸ σημεῖο του εἶναι τὸ οὐσιωδέστερο. Ἀκολουθεῖ ἓνας σκληρὸς νισεϊστικὸς διάλογος μεταξὺ τοῦ Ἐρρίκου καὶ τῆς ἄρρωστης πού εἶναι τὸ τραγικώτερο καὶ τὸ ὀρειότερο μέρος. Ὁ Ἐρρίκος «ὅσο αἰσθάνεται πῶς πλησιάζει ν' ἀγαπήσῃ τόσο μισεῖ τὸν ἔρωτα ἐν τὸς του.» Κόβεται ὁ διάλογος καὶ συμπεραίνει κανεὶς πῶς ἡ Χουάνα ξεψύχησε.— Ἡ τρίτη πράξις γίνεται ἔπου καὶ ἡ πρώτη ὑστερα ἀπὸ λίγες βδομάδες. Γύρω τὰ ἴδια πρόσωπα. Ὁ Ἐρρίκος μένει στὸ ἴδιο δωμάτιο

μὲ τὴν κλειστὴ θύρα. Ἐξαφνα γυρίζει ἀπὸ τὸ Παρίσι ἡ Ραχὴλ καὶ τελειώνει τὸ δράμα μ' ἓνα σύντομο διάλογο πού τὸν ἀφουγκράζονται πάλε οἱ δυο γυναίκες :

— ... Τῆς εἶπε : Τί θέλατε κ' ἤλατε... Αὐτὴ τοῦ εἶπε : Γιατί ἐφύγατε, χωρὶς νὰ πῆτε τίποτε... Αὐτός : Γούστο μου... Αὐτὴ : Τότε δικαίωμα μου εἶναι νὰ πῶ κ' ἐγώ... πῶς ἐσὺ... τὴν πέθανες.....—Ἀκούσατε τί τῆς εἶπε...;—Τί ; — Τῆς εἶπε... Putain...

Ἀκούεται θόρυβος καρεκλῶν... Ταυτοχρόνως μία γυναίκα ἐστριγγιά φωνὴ καὶ μαζὶ σχεδὸν ἓνα σαρκαστικὸν γέλιο, ἡ πόρτα ἀνοίγει ἐξέρχεται ἡ Ραχὴλ τρομαγμένη... κλείει πάλι δυνατὰ καὶ πίπτει ἐπὶ σκηνή.

Αὐτὸ εἶναι τὸ δραματικὸν τοῦ κ. Ζ. Χατζὸ ἀρκετὰ πρωτότυπο. Ἀπὸ τὰ κυριώτερα σημεῖα πού κάναμε τὸν κόπο νὰ τονίσουμε στὴν ἀνάλυση δὲν ξέχουμε ἂ θὰ μείνει πάλι γιὰ πολλοὺς «ἀκατάληπτο». Ὁ μῦθος του εἶναι ἀπλός· οὔτε πολλὰ ἐπεισόδια οὔτε περιπέτεια· ὄλο, μιὰ γοργή, μιὰ κινηματογραφικὴ στιχομυθία. Γραφοντάς το ὁ ποιητὴς του λές κ' εἶχε στὸ νοῦ του πότε νὰ φτάσει στὴν καθεαυτοῦ ἰδέα χωρὶς νὰ νιάζεται καὶ νὰ πολυπροσέχει γιὰ τίποτ' ἄλλο. Βάνει ὅ,τι τοῦ χρειάζεται. Δὲν τοῦ κόφτει ἔξαφνα γιὰ τὴν φτώχεια ὄχι σκηνῆς μὰ καὶ ἀλάκερης πράξης· τὰ φιλοδουλέματα καὶ τίς γαρνιτούρες τὰ μισεῖ. Οἱ χαρακτήρες τῶν προσώπων λεφτοὶ μὰ ὄχι παραστημένοι ὀλότελα. Σκιταρισμένοι μονάχα κι' ἄμε νὰν τοὺς ἀποτελειώσεις ἐσὺ ὅπως θές. Ἡ τέττα «μισοψυχολογία» νὰ ποῦμε τῷ χαρακτήρων καταντάει τεχνοτροπία του, ἂ δὲν εἶναι ἀδυναμία. Τὸ ἀφούγκρασμα εἶναι πολὺ τεχνικὸ καὶ ἡ «ἠθοποιία» παίξει σπουδαῖο ρόλο. Ἡ καταστροφή τοῦ δράματος μᾶς φάνηκε πολὺ θεατρικὴ καὶ κάπως θορυβώδεια κ' ἔτσι ἀσυμβίβαστη μὲ τὸ ὄλο δράμα πού ἡ τραγικότητά του εἶναι παντοῦ βουβή.— Ὅσο γιὰ τὴν γλώσσα εἶναι ἀκατάστατη δημοτικὴ κεντημένη μάλιστα, ἂ θέτε, κάπου—κάπου μὲ διάφορους γαλλισμούς.

— Σύμφωνα μὲ κάπια ὑπόσχεσή μας πού ἐδόσαμε, νὰ φροντίσουμε ὀλοδ. νὰ κάνουμε γνωστὰ στοὺς ἀναγνώστες μας ἔργα ἀξιῶν κι ἀληθινῶν λογοτεχνῶν,

πού είτε αποξελάστηκαν με τή σιωπή τους είτε δὲν τοὺς δόθηκε ἡ πρεπούμενη προσοχή είτε καὶ παραγνωρίστηκαν ἂ θέτε ἀκόμα, δημοσιεύουμε σὲ τοῦτο μας τὸ φυλλάδιον τὸ «Juventus Mundi» τοῦ κ. Κ. Θεοτόκη.—Δὲν εἶνε ὑπερβολικὸ ἂν ποῦμε πῶς πολὺ σπάνια ἀν' ὄχι πρώτη φορά μᾶς ἔκανε ἐξαιρετικὴ ἐντύπωση ἑλληνικὸ διήγημα σὰν κι αὐτό. Ὁ κ. Θεοτόκης εἶναι ὄλος Τέχνη. Ἀκολουθήστε τον ἐπὶ διήγησὴ του. Ἀπλή, φεγγερή, διάφανη, πού σ' ἀφίνει νὰ δεῖς σὰ σὲ καθρέφτη τὴ συμβολικὴν ἰδέα. Κάθε καταβατό, κάθε μιὰ εἰκόνα εἶναι βαλμὲ α τὸνα με τᾶλλο τόσο ἄρμονικὰ, πού τὸ ὄλο διήγημα σφαντᾶ σὰν ἔργο ἀρχιτεχτονικὸ μ' ἓνα ρυθμὸ ἀπαράμιλλο. Πάνου σ' αὐτὸ ὁ Θεοτόκης εἶναι θαυμαστός. Στὶς ζωερὲς κι' ἀδρὲς του εἰκόνες ἔχει ἓνα μάτι γερὸ, καθεαυτοῦ Ὀμηρικόν. Στὸ ὕφος του μ' ἓνα ἰδιαιτέρο γινώρισμα δυνατό, ρωμαλαῖο, χαρίσματα τέτια, πού βάνουν τὸν κ. Θεοτόκη στὴν πρώτη θέση ἀνάμεσα στοὺς λίγιστους ἀληθινούς διηγηματογράφους μας.—Ὁ κ. Κ. Θεοτόκης εἶναι ἀπ' τοὺς Κρασάδες τῆς Κέρκυρας κ' εἶναι ὁ ἴδιος Θεοτόκης πού θὰ ἐκδώσει τὰ «Ἀπαντα» τοῦ μακαρίτη Μαβίλη.

— Ὑστερα ἀπὸ τὸ Μαβίλη θρηνήσαμε στὶς ἀρχὲς τοῦ Ἀπρίλη τὸν **Κωνσταντῖνο Μάνο**, ἄλλη μορφὴ καὶ τούτη πανωραία καὶ ἠρωϊκὴ. Ἀνήσυχη κυνηγήτρα τοῦ Ἰδανικοῦ συντροφειμένη πάντοτε με τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὴν ἀνατριχίλα καὶ ὁ θάνατός της ἀπὸ τὰ ὕψη, πού ἐπέταξε, μεγαλόπρεπος καὶ ταιριαχτός. Ὁ Μάνος ἀπ' τοὺς δραστηριώτερους καὶ θερμότερους δημοτικιστὲς εἶχε καταγίνει με τὴ λογατεχνία τὸ σημαντικώτερό του ἔργο εἶναι ἡ γνωστὴ μετάφραση τῆς «Ἀντιγόνης» τοῦ Σοφοκλή.

— Μετὰ ἀπὸ τὴν ἔδρα τῆς νεοληνικῆς γλώσσας καὶ φιλολογίας ἐπὶ Σορμπόνα ἰδρύθηκε καὶ δευτέρη σὺν πανεπιστήμιον τῆς Νεάπολης.

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΟΥΛΕΣ

Πολὺ κολακευτικὰ ἡ διεύθυνση τῆς «Νεότητος» μοῦ ἀνέθεσε τὴν κρίση τῆς στήλης αὐτῆς.

Ἡ κρίση πρέπει νὰ εἶνε ὀλιγόλογη σύμφωνα με τὸ σκοπὸ πού ἐπιδιώκει ἡ στήλη.

Ὅσο ἐλαφρὰ κι' ἂν ζητηθῆ νὰ γείνη μιὰ κρίση δὲν εἴμπορεῖ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν ἀπαίτηση τῆς Τέχνης ἢ καλλίτερα τῆς αἰσθητικῆς. Ἄδολα λοιπόν, με ὀδηγὸ τὴν αἰσθητικὴν θὰ κρίνωμε καὶ ὅ,τι δὲν ἔχει προσποίησιν καὶ δὲ φανερώνει προσπάθεια θὰ τὸ δεχτοῦμε σὰν ἔργο τεχνικόν, ἂς εἶνε καὶ σκορπισμένο σὰν τὸ ἀγριολούλουδο στὶς ἀκαρπες ῥαχοῦλες, θὰ τὸ φτάξωμε καὶ θὰ τὴ μωριστοῦμε τὴν ἐξέχωρη εὐωδιά του.

Κ' ἔτσι χωρὶς ἀπαίτηση μεγάλη θὰ τὰ λέμε με τὴν προσπάθεια πάντα νὰ βροῖσωμε τὸ πειὸ ὄμορφο τὸ πειὸ καλόν, πού θὰ μᾶς χρησιμεύει ὀδηγὸς γιὰ νὰ πέρνωμε τὸν ἴσιο δρόμο τῆς τέχνης. Μὰ καὶ τὴν ἀσκημιὰ καμμιὰ φορὰ δὲ θὰ ἔσχοῦμε, γιὰτι κι' αὐτὴ θὰ μᾶς χρησιμεύει ὀδηγὸς γιὰ τοὺς ἄσκημους τοὺς δρόμους.

Καὶ πρῶτα πρῶτα ἀρχίζομε ἀπ' αὐτὴ :

Νεῖρομαι τὰ χρονάκια μας
Τὰ πλάνα... τὰ στερνά !!
καὶ σὰς θωρῶ ζωντόνεκρες
ῥαχοῦλες σαστισμένους

Μὰ πολὺ σαστισμένος, ἄλλοιῶς δὲν ἐξηγεῖται νὰ βλέπη κανεὶς ῥάχες ζωντανὲς καὶ νεκρὲς.

Ὅλο τὸ ποίημα πηγαίνει ἔτσι ὡς πού τελειώνει καὶ δὲν σοῦ μένει ἄλλο ἀπὸ τὴν ἐντύπωση τοῦ καλοῦ, τοῦ σφιχτοδεμένου μονάχα στίχου. Μιὰ ῥητορικὴ ἐντύπωση, πού εἴξευρα ἀρετὴ μονάχα τῆς καθαρεύουσας ὡς τώρα.

Σὲ μιὰ ἄλλη κόλλα χαρτὶ δυὸ ποιηματακία. Τὸ ἓνα πρωτότυπο : ἡ «Ζωή», τὸ ἄλλο μετάφραση : «τὰ κυπαρίσσια» τοῦ J. Moreas.

Ὁ ποιητὴς ὑποθέτω ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν μετάφραση τῶν κυπαρισσιῶν τοῦ J. Moreas ἀπὸ τὸν κ. Μαλακάση, ἄλλοιῶς πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε πῶς συνα-

γωνίστηκε τὸν κ. Μαλακάση μὲ πολλὴ ἀποτυχία.

Τὸ πρωτότυπό του ἢ «Ζωὴ» ἀρχίζει πολὺ καλά.

Στοῦ Ἀχέροντα τῆς θλίψης τὰ νερά
τὰ μαῦρα ἴμαι μιὰ βάρκα ἀπολυμένη

Βλέπετε τὸ θέμα εἶνε Δάντειο, μέσα σ' ἓνα σονέτο
ἀπὸ δέκα τέσσερες στίχους. Ἐξὸν ἀπὸ τοὺς δυὸ πρώ-
τους εἶνε ἐπίσης καλὸς καὶ ὁ τελευταῖός του :

Ἔ! τί μυστήριον ; — ἡ πόρτα τοῦ θανάτου.

Ὡστε ἀπὸ τοὺς δέκα τέσσερες στίχους ἔκαμε ὁ ποι-
ητὴς γιὰ τὴν ὥρα τοὺς τρεῖς.

Πέφτει στὰ χέρια μας ἓνα ζευγαράκι.

Τὸ ἓνα ποίημα τὸ ὀνομάζει ὁ ποιητὴς του «Sonet-
to», τὸ ἄλλο «Πυθία».

Στὸν ποιητὴ συστήνομε ν' ἀποφεύγῃ τοὺς στίχους
σὰν αὐτοὺς ἐδῶ:

Ἄχ ἔλα ὦ καρδιά μου νὰ μοῦ τραγουδήσῃς

Μὲς τῆς ἰδέας μου τις ἀστειρευτες βρῦσεις (!)

Ἀπὸ τὸ ποίημά τοι ἢ «Πυθία» ἄς προσπαθῇ νὰ
γράψῃ τέτοιους ὅλο στίχους:

Μὲς τὰ μάρμαρα θαμμένη

Μιὰ θρησκεία χαμένη.

Ἐνα ποίημα πού ἐπιγράφεται «Ἀνοιξιάτικο». ἔχει
μιὰν ἀρετὴ ὁ ποιητὴς του πού χτυπᾷ στὰ μάτια, τὴν
περιγραφικότητα. Μὰ ἡ τέχνη πού μεταχειρίζεται τὰ
χρώματά του μοῦ θυμίζει πολὺ τὴν αὐλαία τοῦ θεά-
τρου κάποιας μακροσμένης συνοικίας τῶν Ἀθηνῶν.
Ἐξαφνα ὅμως ἀπὸ μέσα ἀπ' αὐτὸ τὸ ἄτεχνο cadre
ξεπετιέται ἓνα αὐτοτελὲς ὄραιότατο ποιηματάκι πού θὰ
ἔκαμε πολὺ καλά ὁ τεχνίτης του νὰ περιοριζόταν
εἰς αὐτὸ μόνο :

Κ' εἶδα τὸ πρῶτο χελιδόνι

πού τῷχει τ' ἀνοιγμα τρομάξει

τοῦ παραθύρου, νὰ πετάξῃ

ἀπὸ τὴν ἀμυγδαλιά πού ἴφθονε

ὡς τὰ μικρὰ παράθυρά μου

τῶν ἄσπρων κλώνων τῆς τὸ χιόνι

Θὰ προτιμοῦσα νὰ μὴν ἔβαζε ὁ ποιητὴς τὸ χελιδόνι
ἀπάνω στὴν ἀμυγδαλιά ἀλλὰ νὰ τὸ ἄφηνε ἐλεύθερο
νὰ πετᾷ ἐκεῖ πού τοῦ ἀρέσει. Ἄλλὰ καὶ ἔτσι θὰ ἔ-
γραφα :

Ἀπ' τὸ δεντράκι πού ἀψηλώνει

κτλ.

Τῶν ἄσπρων κλώνων τοῦ τὸ χιόνι.

Ἔτσι φεύγει ἡ Γενναριάτικα ἀμυγδαλιά πού δὲν
συμβιβάζεται καὶ πολὺ μὲ τὸ χελιδόνι, καὶ μαζύ τῆς
φεύγει καὶ μιὰ ἀνυπόφορη χασμωδιά. Ἄλλωστε ὑπάρ-
χουν τόσα δέντρα πού εἶνε γεμάτα ἀπὸ ἀνθούς τὸν
καιρὸ πού τὰ χελιδόνια πετοῦν περὶ τριγύρω στὰ πα-
ράθυρά μας.

Τέλος διακρίνω τρία ποιήματα. Ἀπ' αὐτὰ τὸ ἓνα
μὲ τὸν τίτλο «Πύρινος Πόθος» μοῦ θυμίζει πολὺ κά-
ποιο παλιὸ ποίημα τοῦ φίλου ποιητῆ κ. Σ. Σαφει-
άδη, τὰ ἄλλα δυὸ*) προτιμῶ νὰ δημοσιευθοῦν ὀλόκλη-
ρα μὲ τὸ ὄνομα τῆς ποιητρίας ἔστω καὶ μὲ τις μι-
κροὺλικες ἐλλείψεις τους.

Ἀπὸ τὴ μικρὴ αὐτὴ ἐξέταση ἀνοιῶνω μιὰν ἀλη-
θινὴ χαρὰ γιὰ τὸ καλὸ μας ὑλικὸ πού εἰμπορεῖ σιγά—
σιγά μὲ τὴν εἰλικρινῆ προσπάθεια νὰ μᾶς χαρίσῃ τὴν
ἀληθινὴ συγκίνηση τῆς Τέχνης. Τελειώνοντας καὶ
μιὰν ἄδολη συμβουλή :

Ἡ προσπάθεια τοῦ ἀληθινοῦ τεχνίτη πρέπει νὰ
εἶνε περὶ μεγάλη ὄμι εἰς τὸ τί θὰ γράψῃ, ἀλλὰ εἰς
τὸ τί δὲ θὰ γράψῃ. Φ.

ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Ἄβαμε ἀπὸ τὴν Πόλη τὸ καταστατικὸ τοῦ «Προοδευτι-
κοῦ Κέντρου» πού συστήθηκε ἀπὸ τὸν περσινὸ Ἰούλιο
καὶ δουλεύει μὲ ἀξιέπαινο ζήλο γιὰ τὴ γλωσσικὴ μας τὴν
ιδέα. Εἶναι καμωμένο ἀπὸ 25 ἄρθρα καὶ δημοσιεύουμε
τὰ κυριώτερα γιὰ νὰν τὸ γνωρίσουμε καὶ στοὺς δικούς
μας δημοτικιστικοὺς κύκλους :

— Συστήνεται στὴν Πόλη Σύλλογος, τὸ «Προοδευτικὸ Κέν-
τρο» μὲ σκοπὸ νὰ ἐργαστῇ γιὰ τὴν καθιέρωση τῆς δημοτι-
κῆς γλώσσας, σὲ ὅλες τῆς ἐκδήλωσες τῆς ἐθνικῆς ζωῆς.

— Μέσα γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ του ὁ σύλλογος ὀρί-
ζει : δημόσιες δμιλίαι, ἐκδοσὴ βιβλίων, ἐφημερίδας, περιοδι-
κοῦ, καταρτισμὸ βιβλιοθήκης, διαγωνισμοὺς, καὶ ὅ,τι ἄλλο θὰ
κρίνῃ κατάλληλο γιὰ τὸ σκοπὸ του.

*) Ἐπειδὴ δὲ μᾶς περισσεύει τόπος σ' αὐτὸ τὸ φυλλάδιο τυ-
πώνουμε μονάχα τὸ ἓνα τὸ «Ὁρατοὶ Θάνατοι» (κοίτα σελ.
220). Τὸ ἄλλο μὲ τὸν τίτλο «Ζεὺς» θὰν τὸ τυπώσουμε στὸ ἐρ-
χόμενο.

— Ο σύλλογος συστήνει τμήματα : λογοτεχνικό, εκπαιδευτικό, επιστημονικά και όποιο άλλο με τον καιρό θά κρίνη χρήσιμο.

— Μέλος μπορεί να γείνη όποιος εκλίσαι τα 20 του χρόνια και παραδέχεται τὸ σκοπὸ τοῦ συλλόγου.

— Όποιος θέλη νὰ γείνη μέλος, προτείνεται ἀπὸ δυὸ μέλη, τὸ ὄνομά του τοιχοκολλιέται στὸ κατάστημα τοῦ συλλόγου δεκαπέντε μέρες, καὶ ψηφίζεται στὴν πρώτη κατοπινὴ συνεδρία. Γίνεται δεχτὸς ἂν πάρη τὰ δυὸ τρίτα τῶν ψήφων.

— Τὸ σύλλογο τότε διοικεῖ ἕνα συμβούλιο ἀπὸ ἑπτὰ μέλη, δηλαδὴ τέσσερις συμβούλους, ἕνα γραμματέα, ἕναν ταμία καὶ ἕναν ἑφορο τοῦ καταστήματος.

— Τὸ διοικητικὸ συμβούλιο συνεδριάζει ταχτικά κάθε 15 μέρες καὶ νωρίτερα ὅταν εἶναι ἀνάγκη.

— Στὸ συμβούλιο καὶ στὸ σύλλογο προεδρεύουν οἱ τέσσερις σύμβουλοι μετὰ τὴ σειρά, ἀπὸ τρεῖς μῆνες ὁ καθένας, ἔξω ἂν τὸ συμβούλιο, μετὰ ὀλοψηφία, ἀναθέσῃ σ' ἕναν ἀπ' αὐτοὺς νὰ κρατήσῃ περισσότερο τὴν προεδρεία.

— Το διοικητικὸ συμβούλιο ἐκλέγεται γιὰ ἕνα χρόνο τὸ πρῶτο δεκαπεντάμηρο τοῦ Μάη, μετὰ μυστικὴ ψηφοφορία καὶ μετὰ ἀπόλυτη πλειονοψηφία.

— Όσα μέλη δὲ συμπλήρωσαν ἕνα χρόνο ἀπὸ τὴν ἐγγραφή τους, δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίζουνε στὴν ἐκλογή τοῦ συμβουλίου. Τὸ ἄρθρο αὐτὸ ἔχει κῆρος ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοῦ δευτέρου χρόνου.

— Τὸ καταστατικὸ αὐτὸ μπορεί ν' ἀναθεωρηθῇ ὅσκιρα ἀπὸ ἕνα χρόνο, ἂν τὸ ζητήσουν 25 μέλη, καὶ πρὶν ἀπ' τὸ χρόνο ἂν τὸ ζητήσουν 50, χωρὶς ν' ἀλλάξῃ ὁ σκοπὸς τοῦ συλλόγου. Ἄν τὰ μέλη τοῦ συλλόγου εἶναι λιγώτερα ἀπὸ 100, τότε σίνουνε γιὰ τὴν πρώτη περίπτωσι τὸ ἕνα τέταρτο τῶν μελῶν, γιὰ τὴ δεύτερη τὰ μισά.

ΔΙΟΡΘΩΜΑΤΑ

Σελ. 153	στίχ. 8	Νὰ ξαναζοῦσα διόρθωσι :	Νὰ τὰ ξαναζοῦσα
> 153	> 15	παρατητένο	> παρατημένο
> 163	> 15	στεκόμενα	> στεκόμουνα
> 168	> 24	πεντάμορφη	> πεντάμαυρη
> 170	> 2	αἶμα	> ῥέμα
> 173	> 25	δακρυμένες	> δακρυσμένες
> 180	> 22	δεντροφυτεμένο	> δεντροφυτεμένο
> 184	> 9	ξάχνισμα	> ξάχνισμα
> 184	> 23	πιὸ ταπεινὰ	> πιὸ ταπεινὴ
> 184	> 33	ἐπάνω του	> ἀπάνω του
> 187	> 25	ὀλοζώντιο	> ὀλοζόντανο
> 192	> 3	τὴν πῆρε	> τοῦ πῆρε
> 195	> 1	Vacaresso	> Vacaresco
> 196	> 37	θὰ μοῦ βάνουν	> θὰ με βάνουν
> 206	> 21	νάχουνε	> νάχουμε
> 207	> 14	δυσκολοξάνοιχτο	> δυσκολοξάνοιχτων
> 222	> 6	Γλυκεία μου	> Γλυκειά μου
> 223	> 31	ἀφανέρωταν	> ἀφανέρωτων
> 224	> 7	ἀνθρωπότιη	> ἀνθρωποτίη

ΤΟ ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΩΝ Κ. Κ.

Δ. ΛΙΓΝΑΔΗ & Σ^{ΙΑ}

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΕΚΤΕΛΕΙ

ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΧΕΔΙΑ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

ΚΑΙ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ

ΟΔΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΔΙΟΔΟΣ

ΣΜΥΡΝΗ

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ δασους ἀπὸ τοὺς συντρομητές μας δὲ μᾶς ἔστειλαν ἀνόμα τὴ συντρομὴ τους νὰ φροντίσουν νὰ μᾶς τὴ στείλουν. Ἄ δυσκολεύονται, ἂς μᾶς στείλουν τουλάχιστο τὴ συντρομὴ τῆς ἑξαμηνιάς ποὺ ἔχει κλείσει ἀπὸ τὸ ὅο φυλλάδιο. Χρειαίεται τάχα νὰν τοὺς ποθμε πὼς τὸ περιοδικὸ μας βγαίνει μετὰ τόσους κόπους καὶ θυσίες καὶ πὼς περιμένει μονάχα ἀπὸ τὴν ὑποστήριξη τῶν δημοτικιστῶν καὶ μονάχα αὐτῶν ;

— Στὴ Σάμο γενικὸ μας ἀντιπρόσωπο ἀναγνωρίζουμε τὸν κ. Μίλτο Συννεφεῖα καὶ παρακαλοῦμε τοὺς ἐκεῖ συντρομητές μας νὰ μετροῦν γιὰ εὐκολία τους στὸν ἴδιο τὴ συντρομὴ τους

ΑΛΛΑΞΕΝ ὁ ἀριθμὸς τοῦ γραφείου μας.
* Ἀντὶς 30 ἔγινε 15.

ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΤΥΠΟΓΡ. "ΕΡΜΗ",

“ΘΕΑΤΡΟΝ ΣΜΥΡΝΗΣ,,

“Αν και δεν πέρασαν ακόμα τέσσερα χρόνια αφότου ιδρύθηκε το θέατρο αυτό, ο τίτλος του όμως, μ’ όλη τή σοβαρότητα που σηκώνει στη ράχη του, κατόντησαν είρωνεία. Ήταν πολύ βέβαια να νομίσει κανείς από τήν αρχή ότι το θέατρο αυτό χτίστηκε για να δουλέψει για τήν Τέχνη από ανώτερη αντίληψη αυτής, δά μπορούσε όμως να μὴν πιστέψαι πῶς οἱ ιδρυτές και οἱ μέτοχοι του θάγαν κάποιο ἐνδιαφέρον για δαύτης γιατί τό κάτω—κάτω εἴταν ἀνθρώποι κ’ ἐπιτέλους δὲν ἔχτιζαν οὔτε τράπεζας, οὔτε ἀποθήκες οὔτε καφενεῖα ἢ καφεσχαντάν. Ἔχτιζαν Θέατρο και δὲ γίνεται να μὴν εἶχαν πάντε παραδιδόν καλλιτεχνικό αἶσθημα. Ἀφίνουμε τὰ τόσα λάθια που ἔχει ὡς χεῖριο—ἀν και ἡ κακή ἀκουστική του και τό στριμωγμένο χτίσιμό του εἶνε ἀπό τ’ ἀσυχώρητα— κ’ ἐρχομάσται στη δράση του. Ὅμοιοιγοῦμε πῶς ἔγινε στήν ἀρχή κάποια προσπάθεια με τό θίασο τῆς Κοτοπούλη κ’ ἐνκ—δυό ἄλλους, μά εἴταν τόσο ἀδύνατη, που ἔσθουσε πρὶν κλείσει ὁ πρῶτος χρόνος. Οἱ ἀγαθοὶ του μέτοχοι, που τοὺς ἔπαιρνε κανείς για κάτι, δὲν ἄργησαν να μᾶς δείξουν τή μπακαλοσύνη τους για να μὴ χαρακτηρίσουμε ἀλλιόφτικα τήν ἐκμετάλλεψή τους ἀπό παράστασε σουαρέ νουάρ και Σια θιάσων Βαρσιτέ τοῦ ἐλαεινότερου εἴθους κί ἀπό ἕνα πανί κινήματό—γράφου ὑποπτο κί αὐτό. Αὐτή εἶναι ἡ ἀληθινή καταντιὰ τοῦ περίφημου αὐτοῦ «Θεάτρου Σμύρνης» που στολίζει ἀδιάντροπα τήν προκυμαξία μας και που κόστισεν ἀν ἀγαπήσει, 15—20 χιλιάδες λίρες.

Ο ΑΓΓΕΛΟΚΡΟΥΣΤΗΣ ΤΩΝ ΚΑΡΑΒΙΩΝ που δημοσιεύεται στό περιοδικό μας θά ἐκδοθεῖ τόν ἐρχόμενο Ἰουλίιο και σὲ ξεχωριστό τόμο ἀπό 48 σελίδες. Ὅποιοι ἀπό τοὺς ἀναγνώστες μας θέλει νάν τόν ἀγοράσει ἄς τόν ζητήσῃ ἀπό τό συγγραφέα του: *Νίκο Σαντοριναῖο* Stamboul, Péinirdji Sokak 19 ἢ ἀπό τὰ Γραφεῖα μας.

ΦΥΛΛΑ ΠΟΛΕΜΟΥ — θά ἐκδοθεῖ ἀπό τό γνωστό μας δημοσιογράφο κ. *Μ. Ροδά*. Περιττό να ποῦμε πῶς θά ναι βιβλίο ἀξιωματέητο και γραμμένο στη δημοτική με τό ζωντανό ὕφος που χαρακτηρίζει τό φίλο συγγραφέα.